

JEBRON INFO

MAANDELIJKS DIGITAAL INFOBLAD

juni-juli 2020

JEBRON 2019-2020

Inhoud

- 02 VOORWOORD EN AGENDA JULI – AUGUSTUS - SEPTEMBER 2020
- 07 Woorden na Pasen
- 09 Het was 16 maart 2020...
- 11 Ik ben het CORONAVIRUS en ik richt me met deze brief tot de Mensheid
- 12 Geloof als wapen tegen wanhoop
- 13 Geen link tussen de impact van het coronavirus en kapitalisme?
- 15 'Praktijktests: het verschil tussen erbij horen, of niet'
- 17 'Herstel van maatschappelijke weefsel mogen we in geen geval alleen aan de overheid en haar experts overlaten'
- 19 'Ze willen dat dit eeuwig" a white man's country" blijft'
- 24 Meer dan 100 Samenstraten voor solidariteit, ook na Corona
- 27 #BeterNaCorona: Bouwen aan sociaal-ecologisch beleid voor het post-coronatijdperk.
- 29 Interview NOAM CHOMSKY - C.J. Polychroniou, Vertaald door Jules De Moor .
- 36 Lees even deze zo indringende getuigenis van Thomas, straathoekwerker in Kureghem.
- 37 En daarna? En toen viel alles stil...
- 39 Het is mogelijk...
- 40 Vanmorgen is priester-arbeider Gaston Schoonbroodt overleden toen hij 89 was.
- 41 Homilie tijdens de afscheidsviering van Jos Smeets o.p

AGENDA JULI - AUGUSTUS - SEPTEMBER 2020

**TUSSEN ONS 44ste en 45ste WERKJAAR
BLIJVEN ZOEKEN NAAR PLAATSEN WAAR (ON)RECHT WORDT GEDAAN
AAN MENS EN AARDE**

VOORWOORD EN AGENDA

In de vorige nummers van Jebron Info stond de agenda voor de komende maand(en) steeds achteraan. De uitzonderlijke omstandigheden maken dat we de agenda nu bewust vooraan plaatsen. Jullie zullen wel begrijpen waarom.

In de voorbije drie maanden werden velen van ons omgeven door een mantel van stilte. Soms hebben we die stilte ervaren als positief. Vaak toch ook als bedreigend en negatief.

Zo werden we in die periode geconfronteerd met het sterven van geliefde mensen. Dat nodigde ons uit tot stilte.

Mijn compagnon de route en bondgenoot **Egbert Roose** stierf volkomen onverwacht na een medische ingreep.

Ik schreef aan zijn vrouw Tetty volgende woorden:

Midden deze onwezenlijke corona-tijden kwam het nog meer onwezenlijke nieuws binnen van het bijna plotse overlijden van Egbert, mijn goede vriend en bondgenoot.

Het is voor mij (en ook voor Annemie) nauwelijks in te schatten en te plaatsen.

Zeker voor mij die zo'n goede herinneringen bewaar aan onze intense samenwerking bij het schrijven van "De Messias en de macht van Rome". Nooit hebben we tijdens deze periode van samenwerken een echt conflict gehad. Wel kritische vragen aan mekaar, maar geen echt conflict. Het moet zijn dat we mekaar goed hebben aanvoeld en dat we op dezelfde golflengte zaten, werkten en dachten. Ik zal die periode nooit vergeten. Vaak is Egbert bij ons thuis langs geweest om samen te overleggen. En Annemie zorgde 's middags voor een heerlijke maaltijd. Enkele weken geleden stelde Egbert nog voor om in juni naar Aalst af te zakken (naar onze nieuwe woning in het centrum). Na de maaltijden zei Egbert altijd, om zijn waardering voor de kookkunst van Annemie uit te spreken: "Amai". Het toeval wil dat in onze diepvries nog een pakje zit waarop Annemie het woord "amai" geschreven heeft, waarin een gerecht zit dat Egbert heel graag at.

Het zal er dus niet meer van komen, tot ons groot verdriet en pijn.

Het sterven van Egbert nodigt uit tot stilte en eerbiedig zwijgen, zodat de herinneringen aan onze deugddoende ontmoetingen tot spreken kunnen komen.

We leven met jou mee en met de andere geliefde mensen: jullie kinderen en kleinkinderen op de eerste plaats.

Rond diezelfde tijd stierf ook de dominicaan **Jos Smeets**. Hij leed al geruime tijd aan de ziekte van Parkinson. Een corona besmetting in het WZC waar hij verbleef, is hem wellicht vroegtijdig fataal geworden. Op de laatste pagina's van dit nummer vinden jullie een In Memoriam.

Enige dagen terug overleed ook **Guido Bogaert**, de man van Maria Van Langenhoven en de vader van Bart en Lieve.

Ik schreef aan Maria volgende woorden van meeleven, ook een beetje namens Jebron.:

Beste Maria, voor mij nog altijd een beetje Mariam,

Het was voor mij (ons) deze morgen even schrikken, wanneer we het bericht ontvingen dat jouw geliefde Guido was overleden. Dat bericht kwam voor ons vrijwel volkomen onverwacht.

We wisten echt niet dat Guido ernstig ziek was.

We bewaren in ieder geval enkele goede herinneringen aan de ontmoetingen met Guido en jou, ook al zijn die nu wel al een hele poos geleden.

Die goede herinneringen, ook aan jullie huwelijk, tijdens hetwelk ik de huwelijkszegen mocht uitspreken, willen we bewaren en meedragen.

Vanop enige afstand leven wij met jou mee, en via jou ook met de dichtste familie van Guido, vooral Bart en Lieve en hun gezin, die we persoonlijk kennen.

Maar we willen toch ook vooral de naam noemen van **Joost Van Geert**, de zoon van 'onze' Anne De Cremer.

We drukken hier bij wijze van meeleven en verbondenheid de tekst van Kris Gelaude af, die op het gedachtenisprentje te lezen staat:

Onschendbaar licht

Laat er een verte zijn,
waarin een glimp van jou
heel af en toe nog zichtbaar blijft.
En jij, vrijmoedig
zoals in de beste dagen
ons toe te wuiven staat.

Laat er een stilte zijn,
waarin jouw stem zich
onbezwaard laat horen.
Met woorden als een fakkel
die nu met ons meegaan,
voor wanneer het donker is.

Laat een hemel zijn,
zoals eenmaal beloofd werd.
Met eeuwig en onschendbaar licht,
dat je heel teder heeft omarmd.
En je geheeld van alle nood
de zachtste rust laat vinden.

Laat er een morgen zijn
die niemand kan beschrijven.
Die helderblauwe dageraad
van hoop en van vervulling.
Waar wij verrukt en aangedaan
elkaar weer zullen tegemoet gaan.

Ook schreef ik aan Anne volgende woorden van meeleven:

Wanneer ik het bericht ontving van sterven van Joost en van de omstandigheden van zijn dood, dacht ik vrijwel onmiddellijk aan een tekst, die was gebaseerd op een fragment uit het Bijbelboek Prediker. Ik druk hem hier af:

Zwart als git

*Zwart als git wordt het licht
aardedonker de zon de maan
en de sterren.*

De huisbewaarder vlucht uit het huis

en onbeheerd blijft het achter.

*Bomen van mannen beven als riet
toonloos wordt een liedje gezongen.*

*Ach olijven je smaakt me niet meer
amandelbomen bloei niet voor mij.*

*Weg weg naar je eeuwige huis
roepen de doodgravers door de straten.*

*Voort, naar onze blijvende woning
roepen de doden de levenden toe.
Het zilveren lint wordt doorgeknipt
de gouden lamp valt stuk op de vloer.*

*Stof wordt stof en leem wordt leem,
alles keert naar zijn oorsprong terug.*

*De adem stroomt naar de ademzee,
tot hem die leeft.*

*Zwart als git wordt het licht
aardedonker de zon de maan
en de sterren.*

Deze woorden geven gevoelens weer waardoor we overmand worden.

Ze gaan niet voorbij aan de harde realiteit.

*Maar ze nodigen uit tot bezinning, tot het opzoeken van mekaar, tot elkaar niet loslaten maar
intense nabij blijven.*

*En hier denk ik dan aan de onovertroffen woorden van troost geschreven door Marcel
Weemaes:*

Indien ik je dragen kon

*Indien ik je dragen kon over de diepe grachten
van je gesukkel en je angsten heen,
dan droeg ik je uren en dagen lang.*

*Indien ik de woorden kende
om antwoord te geven op je duizend vragen
over leven, over jezelf,
over liefhebben en gelukkig worden
dan praatte ik met je uren en dagen lang.*

*Indien ik vrede in je hart kon planten
door geduldig te wachten en te hopen
tot het zaad van vrede in je openbrak,*

dan wachtte ik uren en dagen lang.

*Indien ik genezen kon wat omgaat in je hart
aan onmacht, ontevredenheid en onverwerkt verdriet,
dan bleef ik naast je staan uren en dagen lang.*

*Maar ik ben zelf niet groter, niet sterker dan jij
en ik weet niet alles en ik kan niet zoveel,
ik ben maar een vriend op je weg
al uren en dagen lang.*

*En ik kan alleen maar hopen dat je dit weet:
je hoeft nooit alleen te vechten of te huilen
als je een vriend hebt voor uren en dagen lang.*

Misschien kunnen deze woorden jullie enige troost geven en wellicht ook hoop.
Hoop op kracht; een hoop die de pijn niet verdoezelt of minimaliseert, maar ernstig en ter harte neemt.

Want als mensen hebben wij enkel elkaar
om te dragen en gedragen te worden
om lief te hebben den geliefd te worden.

Ik wens het je/jullie toe in deze gitzwarte uren en dagen,
waarin we hopen dat *het licht ons zal aanstoten in de morgen.* (uit een lied van Huub Oosterhuis)

AGENDA JUNI – JULI – AUGUSTUS 2020

Besluiten van het Dagelijks Bestuur van 16 juni 2020

1. **DE SLOTVIERING VAN 21 JUNI wordt geannuleerd.** De klassieke inhoud van onze jaarlijkse slotviering zal worden geïntegreerd in de **STARTVIERING van ons 45 ste werkjaar, die zal doorgaan op zondag 13 september.**

De startviering wordt op **dinsdag 28 juli voorbereid door het dagelijks bestuur.** De Startviering gaat door in de kapel van Emmaüs. Afhankelijk van de evolutie i.v.m. het coronavirus kan er eventueel een receptie doorgaan na deze viering.

2. **Liturgische planning:**
3. **De evaluatie van het voorbije jaar en de planning van volgend werkjaar is voorlopig gepland op 9 juli**

4. **De liturgische planning (thema's en data) zal na deze samenkomst uitgewerkt en meegedeeld worden**

5. **Vakantievieringen:**
We opteren voor **5 vakantievieringen**.
VOORGESTELDE DATA: zondagen om 10.30
28 juni, Voorbereiding door Monique, Guido en Stefaan
12 juli, Voorbereiding door Annie en Kristien
Wie een van volgende vieringen wil voorbereiden, laat het zo spoedig mogelijk weten aan Paul DW
26 juli,
9 augustus,
23 augustus

Praktische afspraken ivm corona:
  - geen brood of wijn/ voorstel Luc: daar de voorbeden doen
  - stoelen uit elkaar
  - ontsmettingsmiddel voorzien
  - mondmasker meebrengen
  - niet zelf zingen
  - muziek voorzien (cd-speler/ PC)

6. **De geplande Algemene Vergadering wordt uitgesteld naar september 2020.**
We zorgen ervoor dat we wettelijk in orde zijn. Alle teksten en verslagen waren klaar en kunnen reeds worden gebundeld.

7. **11-11-11 – soepverkoop**
Wij wachten af of de jaarmarkt doorgaat. Mocht de soepverkoop niet mogelijk zijn, sluiten we ons aan bij de actie van 11.11.11. Aalst: truffelverkoop!

8. **BIJBELS LEERHUIS: start op dinsdag 8 september van 19.45 tot 22 uur. We zullen dit jaar de brief lezen en bespreken van Paulus aan de Christelijke gemeente van Rome.**

9. **Volgende vergadering van ons Dagelijks Bestuur: woensdag 9 september**

WOORDEN NA PASEN

Gie Goris schreef deze bedenkingen bij het beluisteren van het Stabat Mater van Pergolesi, gezongen door Sara Mingardo)

De passie

De Mattheuspassie. De Johannespassie. De zeven laatste woorden van Christus. Stabat Mater. Er zijn weinig weekends in het jaar dat de cultureel gevormde klasse van deze wereld meer met de evangeliën bezig is dan het paasweekend. Van Bach tot Pergolesi, van Haydn tot Tavener: een beetje klassiek genie werd duidelijk gegrepen door het drama van de Goede Week, en met name door het lijden van de Christus. Dat levert muziek op die aangrijpend mooi en tragisch is, en die de tijd en zelfs de religieuze context overstijgt. Vandaar de blijvende populariteit van die passiemuziek in deze seculiere tijd.

Alleen, de passie was niet bedoeld als esthetische ervaring.

Een hele snelle poging om te vatten waarover het wel ging en zou moeten gaan.

Verzet

De dramatische afloop van het Christusverhaal komt niet uit de lucht vallen. Het begon met iemand die een vraag stelde. Want zo begint verzet, wist ook Remco Campert. Iemand zegt dit is mijn grond / iemand staat zijn dochter niet af aan de landheer / iemand antwoordt niet met twee woorden / iemand spuugt op de grond als hij de soldaten ziet / iemand jaagt de kooplieden uit de tempel / iemand weigert het spelletje van de wetgeleerden mee te spelen. De Jezus die later Christus werd genoemd was niet zomaar een verlopen plattelandsprofeet, hij daagde de status quo uit. Hij verzette zich in geloof en daad tegen de bezetting, de collaboratie, de vervreemdende theologie en de verdrukkende praktijk.

Verraad

In de romantiek van verzet en opstand is het volk één en de verdrukker alleen. In de realiteit komt dat scenario weinig voor, en als het gebeurt is het zelden de opmaat voor de hemel op aarde. In het passieverhaal wordt volop gediscussieerd over wat wijsheid en wat dwaasheid is, en intussen laat een van de zeloten zich betalen om de gezochte leider te verraden. De overlevering heeft identificatie met Judas onmogelijk gemaakt, maar zeg eerlijk: wie heeft er nooit dertig zilverlingen aanvaard - al was het in gedachten - om de eigen overtuiging of de koppige medestander te verraden? Zonder verraad in Getsemane, was er geen arrestatie. Verzet wordt gefnuikt door verraad, vaak door de meest militante vleugel.

Veroordeling

Alles verliep volgens de geldende regels. De verdachte werd voorgeleid, zowel voor de bezetter als voor de collaborerende lokale elite. De wetten werden toegepast en zelfs de stem van het volk werd gehoord. Pontius Pilatus mocht terecht zijn handen in onschuld wassen: hij was geen beul, hij voerde de wetten uit. Als die onrechtvaardig waren, dan moesten de rechtvaardigen de wetten maar veranderen. In de echte dictaturen zijn wet en gerecht geen belemmering voor repressie, maar de meeste staten hebben geen dictatuur nodig om echt verzet te breken: daarvoor volstaan verraad en de formele wet.

Terechtstelling

De Christus werd dan ook niet neergelegd door een sluipschutter. Hij werd niet teruggevonden in de gracht aan de rand van de favela. Hij verdween niet zonder een spoor achter te laten. Hij werd niet neergeschoten vanop de bijzit van een passerende brommer. Hij werd terechtgesteld, volgens de geldende normen en procedures. Een kruisiging lijkt vandaag teatraal en gruwelijk, maar hebt u al eens ooit een terechtstelling in Iran bekeken, zo midden op een druk plein? De bedoeling van de kruisiging was niet om iemand te doden, daar waren ook toen al efficiëntere methodes voor. Het doel was intimidatie. Propaganda. De boodschap was: wie verzet pleegt tegen de sacrale orde die elite en bezetter dient, wordt verscheurd voor de ogen van zijn moeder. Stabat Mater.

Verrijzenis

Bij de dood van de leider hoort het verhaal te stoppen. De beweging valt uit elkaar, de angst voor zichzelf en vooral voor de geliefden dwingt mensen op de knieën. De passie eindigt in de dood, de nederlaag, het status quo zonder einde. Niet zo bij het christelijke passieverhaal. Op een of andere manier, op een en wellicht nog op een ander moment realiseerden de volgelingen van die mislukte profeet zich dat de dood niet het einde was. Dat de boodschap van leven en waardigheid, van mededogen en mededelen niet ophield bij de hartslag van één man of vrouw, en dat ze zelf konden zorgen voor de verrijzenis van de profeet.

De kracht van de passie is niet de esthetiek van het verraad, lijden en onmacht. Het is de weigering van de nederlaag. Het is de onstuitbare drang om te leven en te leven in volheid. De passie is de ervaring van miljoenen mensen zonder papieren, boeren zonder land, dromers zonder rechten, vrouwen zonder vrijheid. Pasen is hun geboorterecht.

Het was 16 maart 2020...

(Petra Visser - Gelezen op de Facebookpagina van Saskia Ketelaar)

Het was 16 maart 2020...

de straten waren leeg, de winkels waren gesloten, de mensen kwamen niet meer buiten,
Maar de lente wist het niet...

En de bloemen bleven bloeien.

En de zon scheen.

En de zwaluwen kwamen terug.

En de lucht werd roze en blauw.

's Morgens bakten we brood en cake

Het werd later donker en 's ochtends kwam het licht vroeg door de ramen.

Het was 16 maart 2020....

De jongeren studeerden online

En 's middags speelde je onvermijdelijk in huis.

Het was het jaar waarin je alleen buiten kwam om te winkelen...

Alles was gesloten.

Zelfs de kantoren, hotels en bars.

Het leger begon uitgangen en grenzen te bewaken.

Er was niet genoeg ruimte voor iedereen in ziekenhuizen

En mensen werden ziek.

Maar de lente wist het niet en het ontsproot...

Het was 16 maart 2020

Allen werden in quarantaine geplaatst

Grootouders, gezinnen en tieners om gezondheidsredenen

Toen werd de angst echt!!
En de dagen zagen er allemaal hetzelfde uit...
Maar de lente wist het niet en de rozen bleven bloeien
Het plezier van samen eten werd herontdekt
Tijd om te schrijven en te lezen, je liet je fantasie de vrije loop en verveling werd creativiteit
Sommigen leerden een nieuwe taal
Sommigen ontdekten kunst
Studenten werkten voor het laatste examen dat nog ontbrak voor het eindexamen.
Een van hen merkte op dat hij niet echt leefde en vond de weg naar zichzelf terug.
De andere stopte met onwetend onderhandelen
Eentje sloot het kantoor en opende een herberg met slechts vier mensen.
De andere verliet zijn vriendin om de liefde van zijn leven te vinden.
Er was iemand die dokter werd om iedereen te helpen die het nodig had.
Het was het jaar waarin men het belang erkende van gezondheid en echt lijden, en misschien ook van zijn roeping.
Het jaar waarin de wereld leek te stoppen
En de economie ging bijna kopje onder, maar stopte niet, het vond zichzelf opnieuw uit.
En de lente wist het niet, en de bloemen bloeiden en de bomen liepen uit ..
En toen kwam de dag van bevrijding
We waren op tv en de premier vertelde iedereen dat de noodsituatie voorbij was.
En dat het virus had verloren !
Dat iedereen samen had gewonnen!
En toen gingen we de straat op...
Met tranen in de ogen...
Zonder maskers en handschoenen.
Onze buurman werd geknuffeld
Alsof hij onze broer was
En toen kwam de zomer....
Omdat de lente het niet wist
En hij was er nog steeds
Ondanks alles
Ondanks het virus
Ondanks de angst
Ondanks de dood
Omdat de lente het niet wist,
leerde iedereen
de kracht van het leven.

Met dank aan [Petra Schipper](#)

Ik ben het CORONAVIRUS en ik richt me met deze brief tot de Mensheid

De aarde fluisterde, maar je hoorde het niet.
De aarde sprak, maar je luisterde niet.
De aarde schreeuwde, maar je zette haar uit.
En zo ben ik geboren...
Ik ben niet geboren om je te straffen.
Ik ben geboren om je wakker te maken.
De aarde riep om hulp...
Massale overstromingen. Maar je luisterde niet.
Brandende branden. Maar je luisterde niet.
Sterke orkanen. Maar je luisterde niet.
Angstaanjagende tornado's. Maar je luisterde niet.
Je luistert nog steeds niet naar de aarde als
oceaandieren sterven als gevolg van verontreinigende stoffen in de wateren.
Gletsjers smelten in een alarmerend tempo.
Ernstige droogte.
Je hebt niet geluisterd naar hoeveel negativiteit de aarde ontvangt.
Non-stop oorlogen.
Non-stop hebzucht.
Je bleef maar doorgaan met je leven.
Het maakt niet uit hoeveel haat er was.
Het maakt niet uit hoeveel moorden per dag.
Het was belangrijker om die nieuwste iPhone te krijgen
dan zorgen te maken over wat de aarde probeerde te vertellen..
Maar nu ben ik hier.
En ik heb de wereld laten stoppen op zijn sporen.
Ik heb je eindelijk laten luisteren.
Ik heb je zijn toevlucht laten zoeken.
Ik heb je laten stoppen met denken aan materialistische dingen.
Nu ben je als de aarde...
Je bent alleen bezorgd over je overleving.
Hoe voelt dat?
Ik geef je koorts. Als het vuur op aarde brandt
Ik geef je ademhalingsproblemen. Als vervuiling de lucht vult.
Ik geef je zwakte als de aarde verzwakt elke dag.
Ik heb je comfort afgepakt.
Je uitjes.
De dingen die je zou gebruiken om de planeet en haar pijn te vergeten.
En ik deed de wereld stoppen ...
En nu...
China heeft een betere luchtkwaliteit..

De lucht is helderblauw
omdat fabrieken geen vervuiling aan de lucht van de aarde spuwen.
Het water in Venetië is schoon en dolfijnen worden gezien.
Omdat de gondelboten die het water vervuilen niet worden gebruikt.
Je moet de tijd nemen om na te denken over wat belangrijk is in je leven.
Nogmaals, ik ben hier niet om je te straffen.
Ik ben hier om je wakker te maken...
Wanneer dit alles voorbij is en ik ben verdwenen ...
Denk aan deze momenten..
Luister naar de aarde.
Luister naar je ziel
Stop met het vervuilen van de aarde.
Stop vechten tussen elkaar.
Stop met je zorgen te maken over materialistische dingen.
En begin je buren lief te hebben .
Begin om de aarde en al haar wezens te geven.
Begin te geloven in een Schepper.
Want de volgende keer kan ik nog sterker terugkomen .....

Ondertekend
Coronavirus
Geschreven door: Vivienne R. Reich

Geloof als wapen tegen wanhoop

(Opinie van Benjamin Royaards vanuit Bergamo)

“Waar de kerken in België zijn leeggelopen, zaten ze hier tot de lockdown afgeladen vol. Om de kerkgangers toch hun eredienst te bieden worden er streamings georganiseerd. Mijn vrouw en schoonfamilie zouden voor geen geld ter wereld de zondagse dienst willen missen. ... Ik ben gaan beseffen hoe gunstig en belangrijk het geloof is voor de identiteit van een samenleving. Het is de lijm die de maatschappij samenhoudt, die je een keer per week doet stilstaan bij je eigen acties, en die je op het hart drukt hoe belangrijk het is je medemens te helpen. En wat zie je nu, in de grootste crisis van de afgelopen honderd jaar: de solidariteit leeft als nooit tevoren. Overal richt men groepen op om de zwakkeren te helpen. ... Begrijp me niet verkeerd, ik bestijg de kansel niet om zieltjes te winnen. Het enige punt dat ik wil maken, is dat het geloof en de christelijke waarden geen overbodige luxe zijn in tijden waarin het geestelijke kompas naar alle kanten uitslaat. De paus wandelde enkele dagen geleden van het Vaticaan naar San Marcello al Corso, een klein kerkje in het centrum van Rome, om er te bidden voor het einde van de pandemie. Net zoals men dit deed ten tijde van de 'Grote Pest'. Zulke symbolische acties behoeden de mensen hier voor volledige wanhoop.”

Jonas Slaats

18 maart

"De maatregelen maken pijnlijk duidelijk dat sommige grote private spelers, die soms zelf weinig of niets bijdragen aan de sociale voorzieningen in de landen waar ze gevestigd zijn, maar al te snel rekenen op deze voorzieningen zodra het even slechter gaat. Tegelijk wordt er een cynisch spel gespeeld, waarbij de preciaire positie van het personeel wordt gebruikt om een publieke bail-out los te krijgen: trek ons uit het economische moeras, of er vallen massale ontslagen.

De coronacrisis is een wake-upcall. Sectoren die ondergewaardeerd zijn in de samenleving spelen nu een cruciale rol om chaos te voorkomen.

(...) De sfeer van nationale eenheid in ons land mag ons niet doen vergeten dat de besparingen in de zorgsector onze weerbaarheid tegen dit soort crisissen hebben ondermijnd. Daarnaast zijn het vaak mensen in preciaire sociaal-economische posities die de boel nu draaiende houden. Denk maar aan de vrachtwagenchauffeurs die instaan voor het transport van essentiële goederen, de leerkracht met een tijdelijk contract die nu haar best doet om online lessen te geven, de koeriers van Deliveroo en soortgelijke bedrijven die ons eten brengen, terwijl wij veilig en knus binnen zitten, en werknemers van Amazon en Bol, die de spullen bezorgen die wij bestellen vanuit onze quarantaine.

(...) Als we uit deze crisis één les moeten trekken, is het wel dat sociale rechtvaardigheid het hoogste goed is in de samenleving en ook zo behandeld moet worden. De coronacrisis kan een kantelpunt vormen in de afbraak van sociale voorzieningen, de sluipende uitbreiding van het zogeheten precariaat, de overwaardering van grote private spelers die hun personeel weinig of geen sociale bescherming bieden en de onderwaardering van publieke diensten als zorg en onderwijs. Aan ons om erover te waken dat deze lessen niet worden vergeten zodra we weer overgaan tot de orde van de dag."

Geen link tussen de impact van het coronavirus en kapitalisme?

In De Morgen van 10 april 2020 schrijft moraalfilosoof Patrick Loobuyck dat het coronavirus geen beschuldigende vinger naar het kapitalisme is. Hij hekelt daarbij de "teleologische manier van denken" – dat is het zoeken naar de achterliggende doeleinden – wanneer we met natuurrampen en virussen te maken krijgen. Heel wat mensen hebben immers de neiging een crisis te beschouwen als een straf voor alles wat verkeerd loopt in onze samenleving. Loobuyck stelt correct dat "natuurfenomenen" er niet zijn "om morele rekeningen te vereffenen of om

met de mens te communiceren”. Helemaal terecht: natuurfenomenen worden inderdaad blind veroorzaakt. Maar ook een blinde oorzaak gebeurt in een omgeving, in een context, in media res. Op zijn minst roept de coronacrisis vragen op over onze manier van leven, over hoe we onze samenleving inrichten, over hoe we voor onszelf zorgen én over welke ideeën dominant aanwezig zijn. De coronacrisis legt de zwaktes van ons economisch systeem bloot (bv. besparingen in de zorg en met name in woonzorgcentra) en toont aan dat groepen die in een samenleving als niet ‘actief’ of ‘productief’ beschouwd worden (mensen op leeftijd, mensen met specifieke noden, ...) altijd al aan het kortste eind trekken. In crisissen zijn zij stevast bij de eerste slachtoffers die buiten proportie getroffen worden. Deze crisis legt dus de ideologische logica bloot van een systeem dat de meeste mensen als ‘het beste tot nog toe’ beschouwen. Vraag is dan: het beste voor wie? Vanuit welke geprivilegieerde positie kan je deze overtuiging blijven volhouden?

Het beleid bepaalt wie het hardst getroffen wordt

Loobuyck argumenteert dat er al epidemieën waren voordat het kapitalisme en globalisering de dienst uitmaakten. Dat doet echter niets af aan het feit dat de manier waarop we onze samenleving inrichten een invloed heeft op het deel van de bevolking dat getroffen wordt door de verspreiding van het virus. Net daar zit het probleem van Loobuycks betoog. Als hij stelt dat kritiek op de huidige gang van zaken enkel ingegeven is door ideologische vooringenomenheid suggereert hij dat de huidige aanpak vrij zou zijn van een ideologisch kader. Nochtans legt de huidige crisis de gevolgen van eerdere beleidskeuzes bloot. Bezuinigingen in sectoren die armoede en uitsluiting bekampen zijn het gevolg van prioriteiten die gebaseerd zijn op politieke en dus ideologische keuzes. En ze zijn bepalend voor wie het hardst getroffen wordt.

Loobuyck stelt dat “de beschuldigende vinger naar en verwensing van onze maatschappij, ons economisch systeem en onze manier van leven” ... “overdreven en misplaatst” is. Hij kijkt ons inziens net te weinig naar de feiten. Het virus eist naar verhouding een overdreven hoge tol van mensen in armoede, ouderen en zij die slecht betaalde maar essentiële jobs uitoefenen. Onderzoek uit het Verenigd Koninkrijk toont tevens aan dat mensen met een donkere huidskleur en mensen met Aziatische roots een groter risico lopen om hard getroffen te worden door het virus(1). Het onderzoek haalt daar verschillende redenen voor aan. Het feit dat mensen uit deze groepen meer gezondheidsproblemen kennen, vaker in de zorgsector werken, zich in een economische zwakkere groep bevinden bepalen mee hun kwetsbaarheid in deze crisis. Naast een duidelijke sociale dimensie legt dit virus zo ook een institutioneel racistische dimensie bloot.

Een sterke overheid is het beste vaccin

Loobuyck pleit er terecht voor om rationeel en kritisch de oorzaken en gevolgen van deze pandemie te bestuderen. Dat is een uitgelezen kans om ons maatschappelijk systeem onder de loep te leggen. En om een beleid te voeren dat, in tegenstelling tot het huidige beleid, de kwetsbaren in de toekomst beter beschermt.

Wij opperen alvast een aantal suggesties. Stop de eindeloze besparingen op cruciale diensten, in de eerste plaats op onze gezondheidszorg. Laten we opnieuw het principe hanteren dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Weg dus met de jaarlijkse 172 miljard

euro belastingontwijking! Voer een beleid dat de mechanismen die tot armoede leiden, structureel aanpakt. Zet in op samenwerking en verbinding tussen bevolkingsgroepen in plaats van assimilatie van minderheden te eisen. Leer van burgerinitiatieven, maar laat solidariteit niet enkel over aan burgers. Een sterke overheid uitbouwen is niet alleen in het belang van de meest kwetsbare groepen, maar in het belang van onze collectieve kwetsbaarheid van de hele samenleving. Dat toont ons de coronacrisis vandaag.

Mensen in de publieke sector leveren nu ongelofelijk hard werk. Dat kan ons inspireren om dapper te zijn en verder te zoeken naar de oorzaken van de huidige problemen in plaats van enkel te zoeken naar de schuldige van het tekort aan mondkmaskers. Verder zoeken betekent ook, het verband tussen de huidige coronacrisis en het huidige economische systeem verder uitspitten daarbij mag legitieme kritiek niet meteen als 'ideologisch' – en dus illegitiem – weggezet worden. Alsof de verdediging van het Business As Usual model niet evenzeer aan een ideologie schatplichtig is.

Als de coronacrisis, de groeiende ongelijkheid, de armoedecijfers, de klimaatcatastrofe ... één ding duidelijk maken dan is het wel dat het huidige model meedogenloos is voor de kwetsbare groepen in onze samenleving. Zij die vandaag blind blijven geloven in een economisch systeem dat bovenstaande problemen tot gevolg heeft en die dat systeem dan ook nog eens 'het beste systeem tot nog toe' noemen, maken zich misschien niet schuldig aan teleologie maar wel aan goedgelovigheid.

Jo Dirix

Educatief medewerker Motief vzw

'Praktijktests: het verschil tussen erbij horen, of niet'

Knack digitaal 17/06/20

Els Keytsman Directeur Unia en Maarten Huvenne, adjunct-diensthofd Unia

'Willen we slachtoffers van discriminatie echt helpen om hun probleem aan te kaarten? Dat is de vraag waar de discussie over de praktijktestes over gaat', schrijven Els Keytsman en Maarten Huvenne van Unia.

Er is weer felle discussie over de pro's en contra's van praktijktests om discriminatie kordaat aan te pakken. Voor Unia is het duidelijk: zonder zulke tests kan je diverse vormen van discriminatie niet effectief aanpakken. Dan vecht je namelijk met één hand op de rug gebonden. Zonder de resultaten van praktijktests en zonder harde bewijzen is het vaak moeilijk om een (terecht) dossier ook tot een goed einde te brengen.

Gaat het om niet meer dan een semantische of symbolische discussie over het woordje praktijktests? Wie dat nu nog durft te beweren, toont vooral aan dat hij of zij de inzet van het debat nog altijd niet goed begrepen heeft. Er is discriminatie, en om die écht te kunnen bestrijden, heb je praktijktests nodig.

Waarom testen?

Unia, als instelling die een aantal vormen van discriminatie en racisme moet tegengaan, ziet het zo: een gerichte controle kan een vermoeden van discriminatie hard maken, en maakt de positie de slachtoffers van discriminatie sterker met het oog op de dialoog die dan volgt.

Laten we dat eens heel concreet maken. Een vrouw meldt ons dat ze heeft gesolliciteerd voor een werkaanbieding. Ze voldoet aan alle vereisten van de job, maar krijgt te horen dat die al is ingevuld. Na enkele weken ziet ze dat de werkaanbieding nog online staat.

Hoe kunnen we dan achterhalen of de meldster is afgewezen op grond van haar leeftijd, handicap of origine? Uiteraard kunnen we de werkgever opbellen. Meestal zegt die: neen, wij hebben niet gediscrimineerd - en daar stopt het dan. We hebben nog de mogelijkheid om voor vormen van discriminatie waar strafsancities op staan (zogenaamd raciale criteria), na een melding bij Unia, ondersteund door statistische analyses en na toestemming van het arbeidsauditoraat aan de federale arbeidsinspectie te vragen om een praktijktest te doen. De inspectie bekijkt dan of ze daarop kan ingaan. Klinkt ingewikkeld? Dat is het ook.

Een nieuwe praktijk

Het kan ook heel eenvoudig zijn. Er komt een melding over arbeidsdiscriminatie binnen bij Unia. Na een eerste analyse is er een vermoeden van discriminatie. We sturen het dossier door naar de inspectie, de federale of de gewestelijke. Die stuurt voor de jobaanbieding twee gelijkaardige cv's waarbij alleen een beschermd criterium verschilt. De inspectie bezorgt ons de resultaten.

Discriminatie? Unia gaat in dialoog met de werkgever of vastgoedmakelaar, mét een sterk dossier waar een bewijs in zit. Uit ervaring met de 'makkelijke' dossiers, die waarin we bewijsmateriaal hebben - soms stuurt men al eens per ongeluk een interne mail door, en lees je: 'Geen Marokkanen' - weten we: deze werkgever kan geen kant meer op. Er komen dan excuses aan het slachtoffer, structurele maatregelen om fouten te voorkomen, een schadevergoeding. Als die er niet komen, stappen we naar de rechter.

Wat is daarvoor nodig? Regelgeving die de inspectie de bevoegdheid geeft en richtlijnen om die test te doen. Meer is het niet. Voor alle duidelijkheid: de test is niet alleen in het belang van de melders van discriminatie, maar ook in het belang van werkgevers. Een test toont ook wanneer er geen discriminatie is. Wie voor een test 'geslaagd' is, zal niet gauw opnieuw worden getest en vermijdt commotie of lang aanslepende discussies over wat zich precies heeft afgespeeld. Wie wel door de mand valt, wordt betrap op oneerlijke concurrentie.

Krijgen de twee cv's een positief antwoord, dan kunnen we dat ook aan de melder meedelen. Dan heeft die tenminste het gevoel dat z'n vraag ernstig wordt genomen. Eenzelfde systeem kan ook opgezet worden voor de huurmarkt.

Vandaag moeten we mensen nog te vaak teleurstellen, wat hen het gevoel geeft dat hun probleem niet belangrijk genoeg is.

Het is duidelijk dat het aan politieke wil bij de minister niet ontbreekt, maar als de sectoren vrij zijn om actie te ondernemen, zou het wel eens bij voornemens kunnen blijven.

Onafhankelijke monitoring?

En de 'praktijktests' - excuseer 'het monitoringsysteem' dat de Vlaamse regering dan op 12 juni aankondigde? Is dat niet nuttig? Wel ja, dat is nuttig. Niet om te weten of discriminatie bestaat, dat weten we al tientallen jaren. We weten ook al lang dat we het niet goed doen, in vergelijking met andere landen. Maar het kan geen kwaad dat academici discriminatie nu nog meer en preciezer in kaart gaan brengen. Zeker als de resultaten van die monitoring ook zullen worden gedeeld met Unia, zodat ze niet alleen een sensibiliserend en afschrikkend effect zullen hebben - er is minder discriminatie als men weet dat er getest wordt - maar ook van dichtbij opgevolgd worden. Betrap?

Dan spreekt Unia je aan, zeker als er in het verleden al dossiers tegen een werkgever of verhuurder werden geopend maar waar het harde bewijs van discriminatie ontbrak.

Maar sta ons ook toe sceptisch te zijn. Dit alles kadert binnen een vorm van sectorale zelfregulering? Dat hebben we de voorbije jaren nog wel gehoord. 'Daarbij moet een systeem van zelfregulering worden uitgewerkt, waarvan gerichte steekproeven als sensibiliserend instrument deel uitmaken, vooral wanneer die aanpak aangewezen is in de sector'. Die zin komt niet uit de resolutie van vorige woensdag, maar uit die van 30 juni 2015. Op de dienstencheque- en de interimsector na, is er in geen enkele sector werk gemaakt van die tests via zelfregulering. Het waren dus vooral mooie woorden. Zonder concrete engagementen om van de nieuwe resolutie iets te maken, behouden we ons het recht voor om zéér sceptisch te zijn. Het is duidelijk dat het aan politieke wil bij de minister niet ontbreekt, maar als de sectoren vrij zijn om actie te ondernemen, zou het wel eens bij voornemens kunnen blijven. Nog maar eens.

Wat de academici gaan doen, wat de sectoren via zelfregulering kunnen, en wat we hierboven voorstellen, het kan perfect naast elkaar bestaan. Meer zelfs, het kan elkaar versterken. Sectoren waarin wetenschappers een hogere mate van discriminatie vaststellen, zouden bijvoorbeeld meer moeten worden gecontroleerd door de inspectie, als het echt nodig blijkt ook proactief. Resultaten van zelfregulering die transparant worden gedeeld worden door de sectoren (en niet zoals nu binnenskamers worden gehouden), kunnen Unia ondersteunen bij de overweging om een dossier door te geven aan de inspectie. Dat zal dan sneller gebeuren in sectoren waar de resultaten van de zelfregulering problematisch zijn.

Zie je hoe zo een sluitend antidiscriminatiebeleid vorm krijgt? Het is een kwestie van plannen maken en uitvoeren - en Unia staat klaar om elke minister die dat wil daarbij te ondersteunen.

Maak het verschil

Daarover gaan praktijktests: willen we slachtoffers van discriminatie echt helpen om hun probleem aan te kaarten? Vinden we hun probleem belangrijk genoeg om ook maatregelen te nemen die hen écht kunnen helpen? Dan hebben we praktijktests nodig. Zolang die uitblijven, zullen we mensen moeten frustreren. Hen het gevoel geven tweederangsburgers te zijn. Wil je hen dat gevoel geven? Goed. Zeg het dan, met zoveel woorden. Zeggen dat iedereen erbij hoort maar tegelijk niets concreet doen om dat ook waar te maken - dat kan niet blijven duren. Het gaat namelijk niet om een symbool. Het gaat om mensen. Mensen die erbij horen, of niet.

'Herstel van maatschappelijke weefsel mogen we in geen geval alleen aan de overheid en haar experts overlaten'

Knack digitaal 2 mei 2020

Ludo Abicht Vlaams filosoof en publicist

Ludo Abicht van Vlinks somt vier aandachtspunten op waar we rekening mee moeten houden als we na de coronacrisis weer de draad van het gewone leven willen oppikken.

Dat er na de opheffing van ons huisarrest stevig gevierd zal worden is maar normaal, al zal het niet makkelijk zijn ons aan de onvermijdelijke veranderingen in ons sociaal gedrag aan te

passen. Mag ik daar nog vier waarschuwingen aan toevoegen voor veel grotere gevaren dan de wellicht onhandige uitingen van gecontroleerd enthousiasme en levensvreugde, affectie en opluchting?

Ten eerste moeten we erover waken dat de ontroerende momenten van dankbaarheid ten opzichte van al die mensen die ons rechtgehouden hebben niet verdampen, nadat we om acht uur 's avonds de vensters niet meer openen om te applaudisseren. Zonder een georganiseerde campagne door alle betrokkenen, onder meer de vakbonden, de overheid en die honderdduizenden sympathisanten en, vooral, zonder concrete en ondubbelzinnige eisen voor de verbetering van de financiële en sociaaleconomische status van al deze "helden" (het hoge woord stamt van ons) zal er hoogstwaarschijnlijk weinig of niets veranderen.

Ten tweede moeten we niet naïef zijn: er bestaat een enorm verschil tussen onze instemming met de tijdelijk gesloten grenzen om het virus te bestrijden en de ideologie van een flink aantal medeburgers, voor wie "gesloten grenzen" een ideologisch credo zijn dat ze liefst willen betonnen. We moeten er integendeel op wijzen dat -om te beginnen- een groot percentage van de zorgverstrekkers, straatvegers en mannen van de reinigingsdienst om historische en sociaal verklaarbare redenen tot die groep behoren, die racisten en aanverwanten liever kwijt dan rijk zijn, en die daarom de huidige en nog komende gezondheidscrisissen zullen misbruiken om de toegang van migranten, vluchtelingen en asielzoekers te beperken. Het zou niet de eerste keer in de moderne geschiedenis van democratische staten zijn dat arme vreemdelingen -waartoe onze autochtone skiërs niet meteen behoren- met dragers van ziektekiemen vergeleken en als dusdanig behandeld worden. De grondstroom van xenofobie en racisme zal niet met het virus verdwenen zijn.

Ten derde is het verontrustend dat men eventueel bepaalde controlemaatregelen en potentiële technieken weliswaar als uitzonderingen-in-crisistijd met heel veel omzichtigheid aanvaardt, maar daarbij vergeet dat er nogal wat mensen rondlopen die deze verhoogde inbreuk op onze privacy met plezier zullen willen bestendigen. Zoals Proudhon al wist: *gouverner c'est contrôler*. Is het te ver gezocht ons eraan te herinneren dat de bijna waterdichte controle op persoonlijke gegevens die in Nederland vóór de Tweede Wereldoorlog met instemming van de koningin en alle overheden gevierd werd waarschijnlijk het leven van tienduizenden Joodse Nederlanders gekost heeft? (In een rechtszaak zou de verdediging nu roepen dat ik echt overdrijf, maar het mag wel even gezegd worden, me dunkt.)

En ten vierde is het uiteraard positief dat de crisis voorlopig voor een nogal drastische oplossing van de reële problemen van de files en de luchtvergiftiging gezorgd heeft, maar we moeten ons even afvragen of die plotselinge versnippering en verspreiding van de loon- en weddetrekkenden niet de natte droom van alle kapitalisten kan worden, want hoe ga je de mensen nog kunnen organiseren om gezamenlijk tegen onrecht en voor de verdediging van hun rechten te strijden? Ik pleit niet voor een herstel van de status quo om syndicale redenen, wél voor een ernstige reflectie over de manier waarop we, vanuit onze woonkamers, nieuwe vormen van collectief verzet kunnen en moeten bedenken. Dat er daarnaast nog andere dan sociaaleconomische argumenten zijn om ervoor te zorgen dat mensen met elkaar in contact komen is vanzelfsprekend.

Deze vier punten -en er zullen er veel meer zijn- wijzen ons erop dat we het herstel van het maatschappelijke weefsel in geen geval alleen aan de overheid en haar experts mogen overlaten en zeker niet exclusief aan de *captains of industry*, zoals ze zichzelf graag noemen. Want dan zouden we overmorgen wel eens in een andere, rationele maar akelige wereld kunnen terechtkomen, waarin allerlei maatregelen die we nu helaas moeten slikken als het nieuwe normaal beschouwd worden.

Ludo Abicht is kernlid van [Vlinks](#).

‘Ze willen dat dit eeuwig”a white man’s country” blijft’

De slavernij is 155 jaar geleden afgeschaft, de segregatie 55 jaar. Hoe is het mogelijk dat de haat in de VS weer zó hoog oplaait dat fanatici van een rassenoorlog dromen?

Steven De Foer – De Standaard digitaal zaterdag 6 juni 2020 om 0.00 uur

Detroit.

‘We kennen allemaal de pijn, de onzekerheid, de verscheurdheid, maar sommige mensen kennen die nog beter dan andere. En niemand ervaart die pijn zo hard als de families van George en Breonna en -Ahmaud, en zoveel anderen – te veel om op te noemen, helaas.’

Barack Obama was snoeihard voor zijn opvolger deze week, maar hij deed ook -gewoon wat een president hoort te doen op moeilijke momenten: de waarheid erkennen en troost bieden. Van Donald Trump, die betogers aan het Witte Huis laat beschieten met traangas en rubberkogels, zal dat niet komen.

Waarom nú, is de vraag. George Floyd is lang niet het eerste slachtoffer van dodelijk geweld door de politie of zelfverklaarde burgerwachten. Het was wel nooit eerder zo zichtbaar, bijna negen minuten lang. ‘Bovendien komen drie schokkende gevallen zeer kort na elkaar’, zegt Brenda Stevenson, professor geschiedenis aan de UCLA in Los Angeles en specialist in rassenconflicten. ‘Eerst Ahmaud Arbery, achtervolgd en doodgeschoten terwijl hij aan het joggen was. Gelyncht door twee blanke mannen die beweerden dat ze dachten dat het om een inbreker ging, en daarom niet vervolgd werden. Dan de verpleegster Breonna Taylor in Louisville, Kentucky, doodgeschoten in haar bed tijdens een -onaangekondigde nachtelijke inval door de politie, in een drugszaak waarmee zij niets te maken had. Niemand aangehouden. En ten slotte George Floyd, langzaam gewurgd bij een aanhouding waarbij hij zich niet verzette. En opnieuw duurde het dagen voor de daders aangehouden werden.’

‘De suggestie dat zwarten luie donders zijn die geen verdienste hebben aan de opbouw van het land, is de schaamte voorbij. De ontplooiing van de VS is voor een groot deel gebouwd op het katoen dat slaven plukten’

Een vierde incident droeg volgens Stevenson ook bij aan de woede: de ruzie tussen een zwarte

vogelspotter en een blanke vrouw die haar hond uitliet in het New Yorkse Central Park. Toen de zwarte man aan de blanke vrouw vroeg haar hond aan de lijn te houden, zoals verplicht omdat het er wemelt van de zeldzame vogels, nam de vrouw haar gsm. Ze belde naar het noodnummer dat ze werd bedreigd door een zwarte man. Die filmde het allemaal met zijn gsm, en het filmpje ging viraal. 'De vanzelfsprekendheid waarmee een -witte vrouw die bij een bank werkt, een zwarte man met wie ze ruzie maakt over een kwestie waarin ze ongelijk heeft, dreigt te laten arresteren door paniekerig naar het noodnummer te bellen en te liegen dat "een zwarte man haar bedreigt" ... Ook dát bevestigt de indruk dat Afro-Amerikanen nog steeds rechteloos zijn', zegt Stevenson. 'Voeg daar de coronacrisis aan toe, die zwarten medisch en economisch extra hard treft, en het -effect van weken opgesloten leven, en je hebt een krachtige cocktail van frustratie. De sfeer was dit jaar ook al wat militanter, omdat iedereen zich voorbereidt op de verkiezingen waarin Trump de rekening kan worden gepresenteerd voor zijn haatpolitiek.'

De waarheid volgens Fox News

Dat is één waarheid, en ze wordt breed gedragen. 57 procent van de Amerikanen noemt het protest tegen politiegeweld volledig gerechtvaardigd, en 21 procent gedeeltelijk gerechtvaardigd.

Maar er bestaat ook een andere waarheid: die van Donald Trump, over 'gevaarlijke mensen die gemene dingen doen, gelukkig ben ik er om recht en orde te herstellen'. Die van Trumps buikspreekpop Sean Hannity, die verkondigt dat 'Black Lives Matter het nieuwe Black Power is', dat ze 'gevechtseenheden aan het opleiden zijn om de politie mee aan te vallen'. En de waarheid van die andere Fox News-presentator Tucker Carlson, die vond dat Trump niet hard -genoeg optrad tegen de meutes, en die het had over 'mensen die nooit iets gedaan hebben om dit land op te bouwen'. Bedoelde hij daarmee de plundersaars? Het klonk, zeker op die zender, wel heel erg alsof hij gewoon 'de zwarten' bedoelde.

Miami.

'De suggestie dat zwarten luie donders zijn die geen verdienste hebben aan de opbouw van het land, is de schaamte voorbij', zegt Stacey Hopkins (57) aan de telefoon. Ze is een activiste uit Atlanta, die verdomd goed de zwarte geschiedenis en haar rechten kent. In 2017 begon ze het verzet tegen de stembusvervalsende technieken van gouverneur Brian Kemp. 'Heeft die man ooit van slavernij gehoord? Weet hij dat de ontplooiing van de VS voor een groot deel gebouwd is op het katoen dat slaven plukten en dat dat de motor was van de economische ontplooiing van de VS in de 19de eeuw?'

Professor Stevenson noemt Carlsons -onwetendheid – of kwade trouw – typisch voor de Amerikaanse neiging alles door een blanke bril te zien. Witte Amerikanen vormen nog maar 61 procent van de Amerikaanse bevolking, maar niettemin is het voor veel conservatieven en zeker voor Trump-fans nog steeds the white man's country, en moet dat zo blijven.

Dubbele zonde

'Zijn het allemaal racisten? De trend om dat te zijn, is groot', zegt Stevenson. 51 procent van de Amerikanen gaf vorig jaar aan een negatief beeld te hebben van zwarten. 'En toch denk ik dat velen niet beseffen dat ze racistisch zijn. Weinigen beseffen dat -racisme geen kwestie is van enkele rotte appels, maar dat het in de genen van deze natie zit. Amerikanen groeien al tweehonderd jaar op met de mythe-vorming over een ideaal modelland, de -bakermat van de democratie en van de vrijheid. Weinigen staan erbij stil dat deze natie is gefundeerd op een dubbele zonde: ze heeft het land afgenomen van de oorspronkelijke bewoners en haar economie opgebouwd op het zweet van zwarte slaven. Maar zeg dat maar eens tegen die mensen die zijn opgegroeid met de mythologie van vooruitgang, vrijheid en democratie, van een -modelland van stoere mannen die zeggen waar het op

staat, zoals John Wayne en -Donald Trump. Die mensen gelóven echt dat het hún land is, en dat ze het moeten beschermen tegen the losers and the looters – de sukkels en de plunderaars. En tegen de landverraders, de antipatriotten die -kritiek durven te uiten op de natie.'

'Een tovermiddel tegen racisme bestaat niet. Je moet het behandelen zoals een virus. Testen, op-sporen, behandelen, de cirkel breken. Op lange termijn zie ik er ons beter uitkomen'

Op Tripadvisor vind je bij de bezoekersrecensies van een oude plantage in Virginia bijvoorbeeld commentaren zoals: 'Ontgoochelende rondleiding. De gids praatte voortdurend over hoe moeilijk die slaven het hadden, terwijl ik meer wilde weten over het dagelijkse leven van de plantagehouders.'

Onthutsende onverschilligheid, maar nog niet zo erg als mensen die volhouden dat zwarte Amerikanen vandaag niets te klagen hebben, want dat ze dankzij de slavenhandel destijds nu toch maar mooi in het welvarende Amerika wonen en niet in het arme Afrika. (Een redenering die wij voor het eerst noteerden tijdens een interview met Thomas Robb, de nationale directeur van de Ku-Klux-Klan, maar sindsdien in het diepe zuiden al vaker hoorden.)

Historisch besef is nu eenmaal dun gezaaid in de VS. Op school wordt er niet verteld dat vader des Vaderlands George Washington en Thomas Jefferson, de schrijver van de Declaration of Independence, zelf slaven bezaten. En zeker niet dat minstens 10.000 zwarte slaven tijdens de onafhankelijkheidsoorlog tegen de Britten (1775-1783) ontsnapten om mee te vechten met de Britten tégen de Amerikanen. Ze wisten immers dat de Britten stilaan overtuigd waren van de immoraliteit van slavernij en de Amerikanen nog lang niet.

New York.

Jim Crow-wetten

Nog zo'n voorbeeld van historisch onbegrip is het idee dat zwarte slaven hun lot gedwee ondergingen. 'Ontstellend weinig mensen beseffen dat er honderden slavenopstanden zijn geweest, dat plantage-eigenaars voortdurend in angst leefden dat hun slaven zouden rebelleren tegen zoveel wreedheid', zegt Stevenson. Ze vindt het jammer dat The birth of a nation (2016), een film over de beruchtste opstand – die van Nat Turner in 1831 – geflopt is aan de kassa.

Abraham Lincoln schafte de slavernij af in volle burgeroorlog, in 1863. Dat is 157 jaar geleden. Hoe verklaar je dan dat de woede en de verbittering tussen blank en zwart vandaag nog steeds zo groot zijn? Telkens als er even hoop is op een doorbraak en een harmonieuzere toekomst tussen blank en zwart, lijkt de pendel snel weer terug te slaan. 'Onze geschiedenis is een aaneensluiting van gemiste kansen om écht met een propere lei te herbeginnen', zegt historica Brenda Stevenson. 'Maar de grootste fout was ongetwijfeld de weigering in de jaren 1870 om de nieuwe regels van gelijkheid voldoende lang te laten -beschermen door het leger.'

'Tegen 2045 zullen witte mensen een minderheid zijn in de VS. Dat botst met dat neppe blanke ideaalbeeld van het land dat "wij" gemaakt hebben'

Toen de rebellerende zuidelijke staten in 1865 verslagen werden, moesten ze met lede ogen aanvaarden dat vier miljoen slaven opeens vrij waren. De neiging om hen meteen weer stevig onder de knoet te krijgen, was groot. Met nieuwe wetten probeerden ze de vrije zwarten het stemrecht te ontzeggen of tot dwangarbeid te veroordelen wegens ... landloperij. (De meeste vrijgelatenen hadden uiteraard geen dak meer boven hun hoofd, én geen betaald werk.)

Een bezettingsleger moest er op toezien dat de rechten van de zwarte minderheid gerespecteerd werden. De vermoorde Lincoln werd echter opgevolgd door zwakke presidenten. Na amper twaalf jaar werd beslist dat de periode van 'Reconstruction' voorbij was, en vertrok het leger. Te vroeg.

'Dat is een enorme gemiste kans geweest om écht het multiraciale land te -worden dat Amerika claimt te zijn', zegt Stevenson. 'En dan heb ik het niet alleen over het zuiden. Ook in noordelijke

staten werd nauwelijks rekening gehouden met het feit dat zwarten nu juridisch gelijk -waren aan blanken.'

'Juridisch hebben zwarte Amerikanen sinds de sixties een stevige basis om gelijke behandeling op te eisen, maar er is een enorme kloof tussen wat de wet zegt en wat gebruikelijk is'

De problemen waren wel het ergst in het Zuiden, waar allerlei wetten en reglementen werden ingevoerd om de rassen gescheiden te houden in scholen, restaurants en bars, treinen, openbare toiletten en zelfs begraafplaatsen. Het Hooggerechtshof keurde die Jim Crow-wetten nog goed ook, op voorwaarde dat 'de infrastructuur voor -beide rassen van gelijke kwaliteit was'. Het beoordelen daarvan liet het Hof over aan ... de lokale overheid. Zo werd in het zuiden van de VS een racistisch systeem ingericht dat sterk lijkt op de latere Apartheid in Zuid-Afrika. Wie zich niet aan de regels hield, riskeerde gelyncht te worden.

Geen wonder dat miljoenen zwarten verhuisden van de voormalige slavenstaten naar het noorden en westen, naar Detroit en St. Louis en Chicago en New York. In de Amerikaanse geschiedenisboeken wordt The Great Migration nog steeds als een economische keuze bestempeld, maar -historici hebben afdoende bewezen dat het in de eerste plaats een vlucht was.

Burgerrechtenbaby

Na 2,5 eeuw slavernij en één eeuw segregatie leken de VS eindelijk met hun racisme af te rekenen in 1965, met de Burger-rechtenwetten van Lyndon B. Johnson, die zwarten eindelijk gelijkstelden aan blanken. 'Voor mij is dat het moment dat we het dichtst bij een betere toekomst zijn gekomen', zegt Stacey Hopkins, die in 1963 geboren is en zichzelf een 'civil rights baby' noemt. Ze herinnert zich nog de sfeer: de rassenrellen, maar ook het enthousiasme, en de concerten waar artiesten als James Brown optraden om de actievoerders een hart -onder de riem te steken. 'Het gaat me -vandaag allemaal een beetje te digitaal.'

Los Angeles.

'En toen was er dat droeve jaar 1968. Malcolm X was in 1965 al vermoord, net toen er toenadering kwam tussen zijn meer militante en agressieve manier om zwarte rechten op te eisen, en de bedachtzamere weg van Martin Luther King. Maar in 1968 schoten ze eerst King dood, waarop de rellen uitbraken, en daarna ook Bobby Kennedy – dé blanke die het voor ons opnam. In dat jaar werd Richard Nixon dan ook nog verkozen, door aan de conservatieve blanke middenklasse te beloven dat hij de orde zou herstellen. Als er ooit een jaar van belofte wreed geëindigd is ...'

Zwart Amerika liet zich niet kisten, en Black Power joeg de blanke goegemeente de stuipen op het lijf. In principe hadden de zwarten waar ze al eeuwen van droomden: juridische gelijkwaardigheid. Maar in de praktijk bleef en blijft discriminatie welig tieren, op zeer vele terreinen. 'Juridisch hebben zwarte Amerikanen sinds de sixties een stevige basis om gelijke behandeling op te eisen', zegt Brenda Stevenson. 'Maar er is in de VS een enorme kloof tussen wat de wet zegt en wat gebruikelijk is, en de ongelijkheid in behandeling is altijd gigantisch gebleven.'

Stevenson doelt op het op veel plaatsen bijna opnieuw gesegregeerde onderwijs, op discriminatie in de woningmarkt, en op het grootste zeer: het viseren van zwarten door de politie en het gerechtelijk apparaat. In haar uitstekende documentaire 13th, te zien op Netflix, praat Ava DuVernay (de regisseuse van Selma) over het 13de amendement bij de Grondwet. Dat verankerde in 1865 het verbod om mensen gevangen te houden. Volgens DuVernay wordt dat verbod al 150 jaar omzeild, en worden zwarten in de VS vaak voor een habbekrats achter de tralies gedraaid. Vooral sinds Nixons war on drugs zijn de detentiecijfers in de VS fenomenaal: van 357.000 in 1971 naar 2,2 miljoen gevangenen vandaag. 40 procent van hen is zwart, hoewel zwarten slechts 13 procent van de bevolking uitmaken.

Een groep witte adolescenten trapt in 1950 een zwarte man in elkaar. De trek naar het noorden was

voor velen echt een vlucht. getty images

Rechts en wit Amerika zien in dat cijfer een bewijs dat zwarten als bevolkingsgroep niet te vertrouwen zijn. Sociologen wijzen op de samenhang van misdaad en sociale achterstelling. Maar het wrangste is een moeilijk te ontkennen tweesporenbeleid bij de rechtshandhaving: zo is het gebruik van crack (populair bij zwarten) altijd streng betoed, dat van cocaïne (populair bij blanken) niet. In gelijkaardige dossiers worden er veel zwaardere straffen uitgedeeld aan zwarten, en worden minder snel voorwaardelijke straffen gegeven of borgsommen verleend. 'Ons vervolgingsbeleid is de voortzetting van de Jim Crow-wetten', zegt Stacey Hopkins.

Praatjes van een militante? De jongste jaren slagen mensenrechtenbewegingen er steeds vaker in om dossiers van dubieuze veroordelingen van vroeger te heropenen. Het aantal gerechtelijke dwalingen is niet bij te houden, met mensen die soms tientallen jaren onschuldig vastzaten. Het is een van de grootste grieven van de Black Lives Matter-beweging, naast overdreven politiegeweld uiteraard

Trigger happy

De Black Lives Matter-beweging werd geboren in 2012, nadat de zelfverklaarde burgerwacht George Zimmerman de zwarte tiener Trayvon Martin op klaarlichte dag had doodgeschoten op straat in Florida. Martin was op bezoek bij familie en ging even snoep kopen in een winkel. Zimmerman vond zo'n onbekende zwarte kerel met een hoody maar verdacht en schoot hem dood. Maar Florida heeft een Stand your ground-wet, die zegt dat 'wie zich bedreigd voelt, zich met alle middelen mag verdedigen'. Zimmerman werd vrijgesproken, tot ontzetting van velen die in zulke wetten een vrijgeleide voor moord zien. Zimmerman verkocht het wapen voor 250.000 dollar op een wapenwebsite. In -januari van dit jaar stapte hij naar de -rechter om 100 miljoen dollar schadevergoeding te eisen van de ouders van Martin, omdat die met hun protest 'zijn goede naam besmeurd hebben'. 'De verzinnebeelding van white privilege', reageert Stacey Hopkins. In extreemrechtse kringen is Zimmerman, die al herhaaldelijk werd veroordeeld -wegens geweld, een idool.

De diepe, onderliggende hoofdoorzaak van al die haat is wellicht angst. Hoewel de historische en sociaal-economische omstandigheden de fors hogere cijfers van -gewelddrijven door zwarten enigszins duiden en relativeren, blijven de statistieken wat ze zijn. Als een blanke politiemans extra op zijn hoede is, en daardoor misschien ook te bars en trigger happy, heeft dat met vooroordelen te maken, maar in sommige wijken ook met realiteitszin. Het verklaart ten dele waarom we op reportage in West Baltimore enkele jaren geleden zwarte buurtbewoners tegenkwamen die één roodharige agent 'Officer Friendly' noemden. 'Omdat hij met ons praat en vriendelijk is, zó raar!' Want inderdaad, een 'normale' Amerikaanse agent is meestal onvriendelijk, op het randje van het agressieve. Tegen witte mensen maar veel meer nog tegen zwarte. Uit latent of openlijk racisme, maar ook uit angst en lijfs-behoud. Het is ingewikkeld.

'Maar een groot deel van de conservatieve blanke middenklasse leeft met een algemenere angst', vindt professor Stevenson. 'De angst om de wereld zoals ze die kent te verliezen. Tegen 2045 zullen witte mensen een minderheid zijn in de VS. In veel staten en steden is dat nu al het geval. Dat botst met dat neppe, blanke ideaalbeeld van het land dat "wij" gemaakt hebben. Vandaar die naar racisme neigende wrok telkens als het te goed gaat met een raciale minderheid. Zwarten mogen het goed hebben, maar niet beter dan zij. Ik merk dat ook in de academische wereld. Zwarten die studeren aan een topuniversiteit, dat wekt jaloezie, want die hebben een plaats van een witte ingenomen – zeer primair soms.'

Groen van nijd

Dat was volgens Stevenson nooit scherper merkbaar dan toen Barack Obama president werd. Ja,

ook zij was ontroerd toen een soulzangeres tijdens Obama's inauguratie 'A change is gonna come' zong. 'Maar ik wist ook heel snel dat we geen wonderlijke mentaliteitswijziging moesten verwachten. Als je in die eerste weken Obama naar de supermarkt ging, kwam je op straat -witte mensen tegen met regelrechte haat in hun ogen. Groen van nijd. Die wrok heeft tot Donald Trump geleid, en hij blijft die onbeschaamd aanmoedigen.'

Hoe dit afloopt? Velen voorspellen een hete zomer, al lijken de protesten na enkele gewelddadige nachten nu in een iets vreedzamere bedding te vallen. Commentatoren waarschuwen voor een herhaling van 1968 indien Trump zich in een zomer vol onlusten kan uitroepen tot de hersteller van de orde. En fanatici dromen al van de boogaloo, de ultieme rassenoerlog.

'Ik weet niet of het zo'n vaart loopt,' zegt professor Stevenson, 'maar Amerika is in zijn vezels een gewelddadig land en er zijn verschrikkelijk veel wapens verspreid over de bevolking.'

Stacey Hopkins ziet niettemin ruimte voor een beetje optimisme. 'Een tovermiddel tegen racisme bestaat niet. Je moet het behandelen zoals een virus. Testen, op-sporen, behandelen, de cirkel breken. Op lange, lange termijn zie ik er ons beter uitkomen. Als ik jongeren van twintig zie: die doen veel minder moeilijk over rassenverschillen dan vijftigers of zestigers. Al hoop ik maar dat ze zélf niet veranderen tegen dat ze 50 of 60 zijn.'

Meer dan 100 Samenstraten voor solidariteit, ook na Corona

Het coronavirus zaait dood en angst. Maar het botst op zoveel zorgzame mensen die boven hun beroep uitstijgen, en op het lopend vuur van de solidariteit. Met de campagne 'Samenstraat' omarmt burgerbeweging Hart boven Hard de vele solidariteitsinitiatieven en moedigt hen aan. Intussen slaan meer dan 100 Samenstraten de handen in elkaar om na corona ook nog een paar andere virussen weg te krijgen.

De solidariteit schiet uit...

... zoals de knoppen aan de bomen: met beren en witte doeken, met krijt- en kindertekeningen, met boodschappen voor burens en computers voor gezinnen in armoede, met mondklappers door gevangenen gestikt, met zang en applaus. De solidariteit huist in ziekenhuizen, woonzorgcentra, verenigingen, scholen, op straat en thuis. We doen mee, we zorgen voor elkaar, samen overwinnen we corona: dat tonen de affiches van Samenstraten. Geen woorden maar daden.

Deze solidariteit is een sein: **zorg voor de zorg!** Zorg voor het sociale, voor het 'essentiële'! Het is het belangrijkste dat we hebben. Dat betekent dat samen met corona nog een paar virussen weg moeten:

- **het besparingsvirus.** We willen veilig werk, genoeg personeel en eerlijke lonen.
- **het virus van het winstbejag** in de zorg en de farma-industrie.
- **het virus van de ongelijkheid.** We vragen een solidariteitstaks van de allerrijksten, een sterkere sociale zekerheid en eerlijke belastingen.

De solidariteit maakt zich boos

De solidariteit drijft niet op een roze wolk. Ze zorgt, helpt en verbindt, maar maakt zich ook boos. Amper tien dagen voor de lockdown, op 5 maart, betoogde de witte woede nog voor meer middelen en meer personeel in de zorg. Aan sommige beleidsmakers die nu de mond vol hebben over “onze helden” en over hoe “essentieel” het werk van die helden is, kunnen wij alleen maar zeggen: “De afgelopen jaren hebben jullie hen anders wel mooi laten zitten. Jullie hebben alleen maar gesneden in de zorg, het sociale werk, het basiswerk en in publieke voorzieningen.”

We kennen ze maar al te goed, die oude recepten: de besparingen op sociale diensten, de ‘slanke staat’, de obsessie voor de winst per aandeel, de afbouw van belastingen voor de grote vermogens, het langer werken... **Dat receptenboek heeft een naam: neoliberalisme.** Als de coronacrisis al iets aan het licht heeft gebracht, dan is het wel hoe schadelijk deze recepten zijn.

De solidariteit zet door

Wat houdt de samenleving vandaag overeind? De kennis van de wetenschappers, de toewijding van de zorgwerkers en andere vitale beroepen, de solidariteitsnetwerken van burgers, de sociale zekerheid en een gezonde omgang met de natuur. We herontdekken wat een goed leven waarborgt. Die terreinen moeten voor alles de nodige middelen krijgen. ‘Gezondheid is een recht, geen koopwaar’: dat spandoek blijft ook na corona aan onze gevel hangen.

Het applaus voor de helden van de crisis zal uitsterven, maar de solidariteit moet overeind blijven. ‘Ieder voor zich’ is niet ons recept. Beschaving draait niet alleen om economisch succes. Hoe gelukkig kinderen zijn en hoe voor ouderen gezorgd wordt: daaraan laat ze zich kennen. Wij willen een wereld op mensenmaat, waar (betaalde en onbetaalde) zorg voor elkaar structureel verankerd is. Dat zijn we aan de slachtoffers en de helden van vandaag verschuldigd.

Als we niet uitkijken, worden zij geofferd op het altaar van ‘business as usual’. Nu al veroveren de oude doodoeners weer de krantenkoppen: ‘Er is geen geld’, ‘We zullen allemaal samen de kosten van de crisis moeten ophoesten’.

Vragen stellen, daarmee begint verzet. Hoeveel gezondheidswerkers werf je aan voor de prijs van één gevechtsvliegtuig? Wie en wat bepaalt hoeveel een geneesmiddel kost? Wanneer volgt er eindelijk ook een lockdown voor belastingparadijzen?

Met kleine daden, daarmee begint verzet. Zoals een brede rivier met een kleine bron. Zoals een net van Samenstraten met een raamaffiche aan enkele huizen.

Hart boven hard, samen kunnen we dat. We hebben nu het bewijs dat het kan: schouder

aan schouder strijden voor wat ons tot mensen maakt.

DEZE OPROEP KRIJGT DE STEUN VAN:

Marijke Pinoy – actrice
Paul Verhaeghe – psychoanalyticus en auteur
Jeroen Olyslaegers – auteur
Ilse Hackethal – directeur Samenlevingsopbouw Antwerpen
Alain Platel – regisseur en choreograaf
Charlotte Vandyck – Vluchtelingenwerk Vlaanderen
Wouter Hillaert – cultuurjournalist
Meyrem Kanmaz – stafmedewerkster Furia
Mieke Peeters – voorzitter OKRA
Patrick Deboosere – demograaf
Jan-Piet Bauwens – federaal secretaris social-profit BBTK
Mark Selleslach – nationaal secretaris non-profit ACV Puls
Magda Demeyer – voorzitter Vrouwenraad
Bleri Lleshi – auteur en filosoof
Erik Vlaminck – (alias Dikke Freddy), auteur
Amina Belôrf – dichteres van wacht
Tine Hens – auteur en journalist voor MO*
Dominique Willaert – Victoria Deluxe
Kobe Matthys – State of the Arts
Sarah Scheepers – VuurWerk
Saddie Choua – kunstenaar
Daan Stuyven – DAAN, muzikant
Jan Janssen – coördinator Solidare-it
Reinhilde Declair – actrice & regisseur, Tutti Fratelli

Opinie - Aktief, Apache, DeWereldMorgen, De Gids op Maatschappelijk Gebied, KifKif, Lava, Minerva, MO*, Oikos, Sampol .
#BeterNaCorona: Bouwen aan sociaal-ecologisch beleid voor het post-coronatijdperk.

DeWereldMorgen 15april 2020

Tien Vlaamse media en denktanks lanceren in volle lockdown een oproep om samen, grondig en toekomstgericht na te denken over de manier waarop dit complexe land, deze struikelende Europese Unie en deze verdeelde wereld beter kunnen worden na corona. Onder beter verstaan ze: socialer en ecologischer. Wat dat betekent en hoe dat te realiseren, dat is onderwerp van een levendig debat over taal- en gewestgrenzen heen.

De coronacrisis verandert alles. Wat gisteren nog ondenkbaar was, is nu goedgekeurd beleid. Als samenleving herontdekken we wat essentieel is: solidariteit en een goede gezondheid. Als mensen missen we wat ons dierbaar is: ontmoetingen en samen zijn. De crisis zet de prioriteiten opnieuw in de juiste volgorde: de economie is er voor de mens, niet omgekeerd. Dat is goed, maar het is onvoldoende.

Met de coronacrisis worden er ongeziene maatregelen genomen om de economie overeind te houden, banen te vrijwaren, mensen een inkomen te garanderen. Dat zijn legitieme doelstellingen. Maar de grootste financiële injectie sinds decennia moet meteen ook een antwoord bieden op de grote maatschappelijke uitdagingen die door deze pandemie alleen maar duidelijker zijn geworden: de klimaatcrisis en de ineenstorting van biodiversiteit; de groeiende ongelijkheid, de gebrekkige arbeidsvoorwaarden en werk- en inkomenszekerheid, sociale bescherming onder druk; en de opdracht om met superdiversiteit een inclusieve samenleving te bouwen. Nu massief investeren in groene banen, duurzame infrastructuren, zorg en onderwijs, en in de strijd tegen armoede en uitsluiting zal ervoor zorgen dat we sterker uit deze crisis komen.

De pandemie legt een falend systeem bloot

Deze crisis legt de structurele fouten van het huidige economische systeem bloot. Mondiale productie- en bevoorradingketens functioneren niet als de nood het hoogst is, maar ook dan gaat de uitbuiting door 'flexibele' jobs hier en in het Zuiden gewoon door. Besparingen in de zorg maken dat mensen er zich nu driedubbel moeten plooiën. Mensen in armoede verkeren in nog grotere nood. Wie weggezet wordt als buitenstaander, blijft onzichtbaar. Zonder sociale zekerheid, nieuwe solidaire burgerinitiatieven en de inzet van vele eerstelijns werkers zou de corona-ellende nog groter zijn.

Aan het tempo waarmee we wereldwijd broeikasgassen uitstoten, hebben we volgens het internationaal klimaatpanel (IPCC) nog tien jaar voor het koolstofbudget is opgebruikt om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5 graad. Laat dat de deadline zijn voor een ingrijpend toekomstplan, en tegelijk een duidelijke toetssteen voor de keuzes die gemaakt worden. Elke euro overheidssteun moet toekomstgericht ingezet worden.

De kredietcrisis van 2008 toonde al aan dat het huidige systeem niet (langer) in staat is om welvaart, welzijn, gezondheid en vrijheid te garanderen voor het gros van de wereldbevolking. De huidige financiële injecties mogen ons niet opnieuw voor tien jaar vastzetten in een door financieel kapitaal gedomineerde of door fossiele brandstoffen aangedreven industrie en economie. Toekomstgericht beleid moet worden ingezet om een rechtvaardige transitie mogelijk te maken en te versnellen.

Wachten is verliezen

Vandaag zeggen dat zo'n toekomstplan voor later is, zorgt ervoor dat alles bij het oude blijft. Nu het onvermogen van het oude systeem zo duidelijk is, moet dringend werk gemaakt worden van een economie voor alle mensen, binnen de grenzen van de planeet. Nu is ook het moment om de democratie, met al haar levende krachten in het middenveld, een nieuw elan te geven. Het #tousensembles van de coronacrisis moet vertaald worden in maatschappelijke afspraken en economische structuren.

Grote crisissen zijn immers vaak de voorbode van grote maatschappelijke veranderingen. Na de Eerste Wereldoorlog kwam er dankzij de sociale beweging de achturedag en het enkelvoudig stemrecht voor mannen. De Grote Depressie in de jaren 1930 bracht in de Verenigde Staten de New Deal, en vlak voor het einde van de Tweede Wereldoorlog sloten in ons land overheid, werkgevers en vakbonden het Sociaal Pact. Dat legde het fundament voor het naoorlogse sociale model, en voor stemrecht voor allen.

Het is duidelijk: in 2020 is er nood aan een nieuw soort overeenkomst, een Green New Deal of sociaal-ecologisch pact, waar burgers en overheden, werkers, ondernemers en zelfstandigen, bewegingen en vrijwilligers hun verenigde schouders onder kunnen zetten. Dat zou ook een dynamiek kunnen creëren die het land opnieuw vooruit stuwt. Dat betekent niet dat er geen meningsverschillen meer zouden zijn of verschillende visies op de toekomst, maar wel dat we opnieuw het belang van voldoende gemene grond erkennen en het algemeen belang vooropstellen.

Oproep tot onderzoek, debat en samenspraak

Wat is er nodig om onze maatschappij zo te organiseren dat mens, samenleving en natuur gerespecteerd worden, dat iedereen gelijke rechten en kansen heeft om een waardig bestaan op te bouwen? Wij bieden geen blauwdruk aan, maar doen wel een oproep aan academici, studiediensten van middenveldorganisaties of partijen, denktanks, organisaties en burgers. Zij moeten het debat voeden met becijferde en doordachte voorstellen, met ideeën voor de korte en visies voor de lange termijn, met praktische plannen en noodzakelijke veranderingen – ook al zullen de hoeders van de status-quo die proberen wegzetten als utopisch.

Hier alvast zeven terreinen die volgens ons in het debat behandeld moeten worden.

1. Een slagkrachtige overheid zal nodig zijn om een duurzame economie te garanderen. Moet de overheid zelf economische initiatieven nemen? Op welke manier gaat die overheid met diverse economische sectoren en burgerbewegingen overleggen om een duurzaam toekomstpad uit te stippelen? Hoe zorgen dat sociale zekerheid, universele dienstverlening en ecologisch herstelbeleid naar draagkracht en vermogen gefinancierd worden?

2. Een vitaal middenveld behoort in Vlaanderen en in België tot het onmisbare culturele erfgoed. Welke rol kan dat middenveld spelen in het ontwikkelen van nieuwe economische modellen en in het vernieuwen van politieke participatie? Welke initiatieven moet de overheid nemen om die basisinitiatieven te ondersteunen? Hoe kan een sterk sociaal overleg bijdragen tot een betere samenleving?

3. De economie heeft een nieuw kompas nodig. Hoe zien bedrijfsmodellen eruit die het creëren van maatschappelijk en ecologische meerwaarde voorop zetten en zowel productieve als reproductieve arbeid honoreren? Hoe zorgen we ervoor dat de groeiende groep werknemers met preciaire arbeidsstatuten opnieuw betere sociaal bescherming genieten? Welke investeringen zijn nodig voor een rechtvaardige transitie van de economie?

4. Ongelijkheid schaadt de sociale samenhang, ondergraaft maatschappelijke structuren en belet daadkrachtig klimaatbeleid. Hoe verkleinen we inkomens- en vermogensongelijkheid? Hoe versterken we onze sociale zekerheid voor iedereen? Hoe verzekeren we gelijkheid voor mensen en groepen die uitgesloten worden wegens afkomst, religie, gender, seksualiteit, huidskleur? Hoe versterken we opnieuw de deelname aan politiek en maatschappij van kort geschoolden en slecht betaalden?

5. De toekomst moet beter, niet steeds meer. Hoe realiseren we de goede combinatie van betaalde arbeid, gezinsleven, persoonlijke ontplooiing en zorgzaam engagement voor de leefomgeving?

6. Rechtvaardige mondialisering, meer samenwerking. Hoe kunnen internationale handelsafspraken sociaal-ecologisch gemaakt worden? Wat is er nodig om historisch opgebouwde ongelijkheid tussen landen en regio's om te keren tot vrije en gelijkwaardige samenwerking? Hoe gaan we van een wereldmarkt naar een robuuste economie? En hoe maken we werk van een wereldwijd afdwingbaar klimaatakkoord?

7. Groene jobs en investeringen moeten nu al prioritair zijn. Welke initiatieven verdienen die investeringen en hoe garanderen we de sociale en culturele inclusiviteit van de maatregelen? Wij roepen op om alle bijdragen tot het debat de hashtag #BeterNaCorona mee te geven. Zo wordt kruisbestuiving en uitdieping beter mogelijk.

Interview NOAM CHOMSKY - C.J. Polychroniou, Vertaald door Jules De Moor .

DeWereldMorgen 15 april 2020

Noam Chomsky: "Tekort aan beademingstoestellen legt de neoliberale wreedheid bloot"
Dat een pandemie ooit zou uitbreken werd al veel vroeger voorspeld, maar maatregelen om op zo'n crisis te anticiperen werden geblokkeerd door de nietsontziende imperatieven van een

economische orde die, aldus emeritus professor Noam Chomsky, “geen winst ziet in de preventie van een toekomstige catastrofe.” In dit vertaalde interview legt hij uit waarom het neoliberale kapitalisme zelf de reden is dat de VS geen antwoord heeft op deze pandemie.

Covid-19 houdt de hele wereld in zijn greep. Honderdduizenden zijn besmet (waarschijnlijk veel meer dan de bevestigde gevallen), de lijst met doden groeit exponentieel en kapitalistische economieën vallen stil waardoor een mondiale recessie nu vrijwel onvermijdelijk is.

Dat een pandemie ooit zou uitbreken werd al veel vroeger voorspeld, maar maatregelen om op zo'n crisis te anticiperen werden geblokkeerd door de nietsontziende imperatieven van een economische orde die, aldus Noam Chomsky, “geen winst ziet in de preventie van een toekomstige catastrofe.” Chomsky is emeritus professor linguïstiek aan het MIT (Massachusetts Institute of Technology) en laureaat professor aan de University of Arizona. Hij heeft meer dan 120 boeken en duizenden artikels en essays gepubliceerd. In dit interview legt hij uit waarom het neoliberale kapitalisme zelf de reden is dat de VS geen antwoord heeft op deze pandemie.

Het nieuwe coronavirus verspreidt zich over vrijwel de hele wereld. De Verenigde Staten tellen ondertussen meer bevestigde gevallen dan om het even welk land, waaronder ook China, waar het virus is ontstaan. Hebben deze ontwikkelingen u verrast?

Noam Chomsky: De schaal van de plaag is onverwacht, zelfs schokkend, maar niet het feit dat ze zich voordoet. Het antwoord van de VS op de crisis kon niet slechter zijn, wat evenmin een verrassing is.

Wetenschappers waarschuwen al jaren voor een pandemie. Met de SARS-epidemie van 2003, ook afkomstig van een coronavirus, werd die roep nog luider. Toen werden vaccins in ontwikkeling gebracht, maar die kwamen niet verder dan het pre-klinische stadium. Men had toen een systeem op poten moeten zetten dat heel snel kan reageren op de uitbraak van een epidemie en er had extra behandelingscapaciteit moeten komen. Hetzelfde geldt voor initiatieven om mensen te beschermen en te behandelen, mocht er later een gelijkaardig virus opduiken.

Maar wetenschappelijk inzicht alleen volstaat niet. Iemand moet het werk ook verderzetten. De pathologie van het hedendaagse socio-economische stelsel maakte dat onmogelijk. De signalen van de markt waren duidelijk: er zit geen winst in de preventie van een toekomstige catastrofe. De regering had kunnen optreden maar dat is uitgesloten onder de heersende doctrine. Zoals Reagan met zijn zonnige glimlach zei: “De staat is het probleem.” De zakenwereld kreeg daardoor nog meer greep op de besluitvorming. Zakenmensen streven immers privéwinst na en worden niet gehinderd door zij die het algemeen belang dienen. Het ongebreidelde kapitalisme en de gedeforbeerde markten werden in de jaren daarna nog brutaler onder invloed van het neoliberale denken.

Een van de meest dramatische – én moorddadige – mislukkingen toont hoe ernstig de pathologie is: het tekort aan beademingstoestellen wat een echt knelpunt is in de bestrijding van de pandemie. Het ministerie van Volksgezondheid en Welzijn (Department of Health and Human Services) zag het probleem aankomen en stelde daarom een kleine firma aan om

goedkope en gebruiksvriendelijke beademingstoestellen te produceren. Maar daar stak de kapitalistische logica een stokje voor. De bewuste firma werd opgekocht door een groot bedrijf, Covidien, dat het project op een zijspoor zette. “In 2014 liet het bestuur van Covidien aan het federaal agentschap voor biomedisch onderzoek (BARDA) weten dat het uit de deal wilde stappen. De overheid had nog geen toestellen ontvangen op dat moment”, aldus drie voormalige federale functionarissen. “Bij Covidien klaagde men erover dat de overeenkomst niet winstgevend genoeg was.” Zonder twijfel waar.

De neoliberale logica kwam tussenbeide en dicteerde dat de regering niet mocht optreden om het gigantische falen van de markt recht te zetten. De huidige ravage is het resultaat van dat beleid. The New York Times drukte het nog vriendelijk uit: “De stilgevallen inspanningen om een nieuwe generatie goedkope en gebruiksvriendelijke beademingstoestellen te produceren, tonen aan hoe gevaarlijk het is om fundamentele projecten inzake publieke gezondheid aan privébedrijven te outsourcen. Dat zij zich focussen op winstmaximalisatie strookt niet altijd met het doel van de regering: voorbereiding op een toekomstige crisis.”

Als we even het rituele eerbetoon aan de “welwillende” regering en haar lovenswaardige doelen negeren, dan klopt deze opmerking. Maar daar kunnen we nog aan toevoegen dat de nadruk op winstmaximalisatie ook “niet altijd strookt” met de hoop op “het verder bestaan van de mensheid”, om even een zin te lenen uit een gelekt memo van JPMorgan Chase, de grootste bank in de VS, waarin gewaarschuwd werd dat “het voortbestaan van de mensheid” onder het huidige beleid bedreigd wordt, wat ook geldt voor de investeringen van de bank in fossiele brandstoffen. Gevolg hier: Chevron annuleerde een winstgevend project in duurzame energie omdat er meer geld te verdienen viel met het vernietigen van leven op aarde. ExxonMobil, dat rationelere winstberekeningen gemaakt had, hoefde dat niet te doen want het was niet eens begonnen aan zo’n project.

Dat ligt natuurlijk in de lijn van de neoliberale doctrine. Zoals Milton Friedman en andere neoliberale hoogvliegers ons geleerd hebben, moeten bedrijfsmanagers winst maximaliseren. Komt men deze morele verplichting ook maar in het geringste niet na, worden de grondvesten van het “beschaafde leven” vernietigd.

We zullen de coronacrisis te boven komen, maar tegen een hoge, mogelijk zelfs verschrikkelijke kost, in het bijzonder voor de armen en kwetsbaren onder ons. Het smelten van de ijskappen en andere verwoestende gevolgen van global warming daarentegen zullen we niet te boven komen. Ook hier is de catastrofe het gevolg van marktfalen dat in dit geval werkelijk wereldschokkende gevolgen heeft.

De huidige regering werd voldoende gewaarschuwd voor een mogelijke pandemie. In oktober 2019 is er op hoog niveau zelfs een simulatie geweest. Ook hier was Trumps reactie te verwachten: elk belangrijk deel van de staat verloor fondsen en werd ontmanteld. Met ijver werden de aanbevelingen van de bedrijfsheersers in beleid omgezet zodat winstfnukende en levensreddende regelgeving geschrapt werd. Men nam het voortouw in de race naar de afgrond wat milieurampen betreft; Trumps grootste misdaad, en waarschijnlijk dé grootste misdaad uit de hele geschiedenis gezien de gevolgen.

Begin januari bestond er nog maar weinig twijfel over wat er aan het gebeuren was. Op 31 december 2019 informeerde China de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) dat het aantal

patiënten met onbekende symptomen van longontsteking toenam. Op 7 januari maakte het bekend dat wetenschappers de bron van het virus hadden geïdentificeerd. Het genoom was geanalyseerd en de resultaten werden met de rest van de wetenschappelijke wereld gedeeld. In januari en februari trachtten de Amerikaanse inlichtingendiensten dit bij president Trump onder de aandacht te brengen. Tevergeefs. Functionarissen lieten aan de pers weten dat “ze hem simpelweg tot niks konden bewegen. Alle alarmbellen gingen af.”

Trump dacht er niet aan zijn mond te houden. Hij stuurde een resem zelfverzekerde mededelingen de wereld in: eerst dat het maar een hoestje was, dat hij alles onder controle had, dan dat hij 10/10 verdient voor het aanpakken van de crisis, vervolgens dat het zeer ernstig was, maar dat alleen hij geweten had dat het om een pandemie ging. Zo kan ik nog een eindje doorgaan. De techniek is vrij doeltreffend: zoveel mogelijk leugens spuien totdat elke notie van waarheid verdwenen is. Wat er ook gebeurt, Trumps loyale aanhangers zullen zijn aanpak rechtvaardigen. Als je zoveel pijlen in het wilde weg om je heen schiet, treffen er altijd wel een paar doel.

Als kers op de taart publiceerde het Witte Huis op 10 februari zijn jaarlijkse begrotingsvoorstel, net toen het virus in de VS voet aan de grond kreeg. Er zou nog harder bespaard worden op alle belangrijke gezondheidsposten (in feite op alles wat mensen zou kunnen helpen) terwijl investeringen in het leger en de muur – de zogenaamd essentiële zaken – zouden toenemen.

Een van de effecten is dat tests veel te laat en op veel te kleine schaal worden uitgevoerd. In andere landen wordt veel meer getest. Gevolg? Het is onmogelijk om aan test-and-trace te doen, waarbij de bron van een besmetting zo ver mogelijk terug in de tijd wordt opgespoord. In goed functionerende samenlevingen voorkomt die aanpak dat de ziekte ontspoot. Nu hebben zelfs de beste ziekenhuizen in de VS niet voldoende basisapparatuur waardoor de VS het globale epicentrum van de crisis is geworden.

Dit is maar een deeltje van wat Trumpiaans venijn veroorzaakt, maar ik zal er hier niet verder over uitweiden.

Het is verleidelijk om de schuld voor deze rampzalige aanpak op Trump af te schuiven. Maar als we zulke catastrofes in de toekomst willen vermijden, moeten we verder terugkijken. Trump werd president van een samenleving die al ziek was, getekend door 40 jaar neoliberalisme. Het neoliberalisme zelf is nog ouder natuurlijk.

De neoliberale versie van het kapitalisme is al van kracht sinds Reagan en Margaret Thatcher kort daarvoor. De akelige gevolgen hoeven niet in detail uitgelegd te worden. De gulheid van Reagan tegenover de superrijken is van direct belang vandaag nu een nieuwe bail out op til is. Hij schafte al snel het verbod op belastingparadijzen en andere mechanismen af, zodat de belastingdruk naar de algemene bevolking verschoof. Hij keurde ook stock buybacks goed, het terugkopen van eigen aandelen. Dat is een manier om de waarde van de eigen aandelen omhoog te krijgen waardoor het bedrijfsmanagement en de superrijken (die de meeste aandelen bezitten) zich kunnen verrijken. Tegelijkertijd ondermijnde die ingreep de productiviteit van de bedrijven.

Zulke beleidsveranderingen hebben verstrekkende gevolgen. Het gaat om tientallen biljoenen dollars. In feite komt dit beleid een heel kleine minderheid ten goede terwijl de rest verder

ploetert. Daardoor hebben we nu een samenleving waarin 0,1 procent van de bevolking 20 procent van alle rijkdom in handen heeft, terwijl de armste 50 procent nauwelijks het einde van de maand haalt en permanent schulden heeft. Terwijl de winsten stegen en CEO's ongeziene bedragen binnenreven, stagneerden de normale lonen. Zoals de economen Emmanuel Saez en Gabriel Zucman in hun boek *The Triumph of Injustice* aantonen, is de belastingdruk op de verschillende inkomensgroepen ongeveer evenredig, behalve aan de top. Daar neemt hij af.

De private gezondheidszorg in de VS is al lang een internationaal schandaal. Die kost twee keer zoveel per inwoner in vergelijking met andere ontwikkelde landen. De gevolgen zijn navenant. De neoliberale doctrine ging nog een stap verder met de invoering van efficiëntiemaatregelen: ik bedoel just-on-time leveringen die het systeem heel kwetsbaar maken. De kleinste storing kan het hele systeem doen instorten. Dat geldt ook voor de fragiele mondiale economie, gestoeld op neoliberale principes.

Zo zag de wereld er al uit toen Trump aantrad en die tracht hij nu nog verder af te breken. Zij die de samenleving zullen moeten heropbouwen na de crisis nemen best akte van de woorden van Vijay Prashad: "De normaliteit zal niet terugkeren, want die was net het probleem."

Nochtans, nu het hele land zich in een ongeziene gezondheids crisis bevindt, wordt in de VS nog steeds verkondigd dat universele gezondheidszorg onrealistisch is. Is het neoliberalisme alleen verantwoordelijk voor deze eigenaardige en exclusief zonderlinge Amerikaanse kijk op gezondheidszorg?

Noam Chomsky: Dat is een ingewikkeld verhaal. Ten eerste zien we sinds lange tijd in opiniepeilingen dat veel mensen positief staan tegenover universele gezondheidszorg. In sommige gevallen is er heel brede steun voor. Op het einde van Reagans presidentschap vond 70 procent van de Amerikanen dat gegarandeerde gezondheidszorg in de grondwet moest staan. Volgens 40 procent was dat al het geval. Je moet begrijpen dat de grondwet in de VS beschouwd wordt als de bron van al wat goed is. Uit sommige referenda is al gebleken dat er brede steun is voor universele gezondheidszorg. Totdat het propagandaoffensief van de zakenwereld start. Die waarschuwt dan voor de hoge, soms zelfs astronomisch hoge belastingen. Dat zagen we recent nog. Op die manier verkleint het draagvlak weer.

Zoals gewoonlijk zit er een kern van waarheid in die propaganda. De belastingen zullen inderdaad omhoog gaan maar de totale kost van de gezondheidszorg zou sterk moeten dalen, zoals we bij vergelijkbare landen zien. Er bestaan een aantal tot de verbeelding sprekende schattingen van de voorziene daling. *The Lancet* (Verenigd Koninkrijk), een van de meest vooraanstaande medische vakbladen ter wereld, publiceert recent een studie waarin men schat dat universele gezondheidszorg in de VS "de kost van de nationale gezondheidszorg waarschijnlijk met 13 procent zal drukken, wat neerkomt op 450 miljard dollar per jaar (gebaseerd op de waarde van de dollar in de VS in 2017)." Verder lezen we nog:

Het hele systeem zou goedkoper zijn dan de som van wat werkgevers en huishoudens momenteel uitgeven aan premies en de kost die de overheid op zich neemt. Single-payer health care – een vorm van universele gezondheidszorg zoals die in de VS zou bestaan – zou vooral de laagste inkomens ontlasten. Als we kunnen garanderen dat alle Amerikanen toegang

hebben tot gezondheidszorg, worden naar schatting meer dan 68.000 levens en 1,73 miljoen levensjaren per jaar gered vergeleken met het huidige status quo.

Maar de belastingen zouden omhoog gaan. Het lijkt wel alsof het de Amerikanen niet kan schelen dat ze meer geld uitgeven, zolang het maar niet voor de fiscus is; ook al sterven daardoor jaarlijks tienduizenden mensen. Dat zegt veel over de staat van de Amerikaanse democratie en hoe de mensen die ervaren. Het zegt ook veel over de kracht van het doctrinaire systeem dat de zakelijke machthebbers en hun intellectuele pionnen bedacht hebben. De neoliberale aanval heeft deze pathologie in de nationale cultuur alleen maar versterkt, maar de wortels zitten veel dieper en er zijn tal van voorbeelden van. Een heel interessant onderwerp.

Terwijl de verspreiding van het virus in Europa met wisselend succes wordt bestreden, lijken de landen die het succesvol doen voornamelijk buiten het (neo)liberale Westen te liggen: Singapore, Zuid-Korea, Rusland en China zelf. Valt hier iets uit te leren over westerse kapitalistische regimes?

Noam Chomsky: De bestrijding van het virus wordt op verschillende manieren aangepakt. China lijkt het, momenteel althans, onder controle te hebben. Hetzelfde geldt voor de landen in de Chinese periferie waar men de eerste waarschuwingen serieus heeft genomen. Daar zijn democratieën bij die zeker even levendig zijn als de westerse. In Europa trachtte men vooral tijd te winnen, maar sommige landen ondernamen actie. Het ziet er naar uit dat Duitsland het laagste aantal doden zal hebben dankzij een overschot aan gezondheidsinstellingen, diagnostische capaciteit en een snelle respons. Voor Noorwegen geldt hetzelfde, lijkt het. De reactie van Boris Johnson in het Verenigd Koninkrijk was schandalig, net zoals die van Trump in de VS.

Maar de zorg voor de bevolking reikte in Duitsland niet verder dan de eigen landsgrenzen. De Europese Unie blijkt haar eigen naam niet waardig. De sukkelende Europese samenlevingen konden echter hulp vinden aan de andere kant van de Atlantische Oceaan. De Cubaanse supermacht stond eens te meer klaar met dokters en materiaal. Ondertussen schroeft de VS de gezondheidshulp aan Jemen terug waar het samen met andere landen de ergste humanitaire crisis ooit heeft teweeggebracht. Tegelijkertijd maakt het van de coronacrisis gebruik om sancties tegen zijn vijanden te verstrengen en zo het grootst mogelijke leed te veroorzaken. Cuba is daar het oudste voorbeeld van met terroristische oorlogen en economische onderdrukking die al sinds de Kennedy's bezig zijn. Maar wonderbaarlijk genoeg heeft het land het overleefd.

Het moet bijzonder verontrustend zijn voor Amerikanen om de reactie van Angela Merkel – een beheerste, aangepaste en feitelijke uiteenzetting over de beste aanpak – te vergelijken met die van het circus in Washington.

Wat de verschillende werkwijzen onderscheidt, is niet zozeer democratie versus autocratie, maar functionele versus dysfunctionele samenlevingen. In Trump-termen heet dat dan "shithole countries". Hij is goed op weg om er zelf een te creëren.

Wat denkt u van het reddingsplan ter waarde van twee biljoen dollar? Denkt u dat het voldoende is om een nieuwe grote recessie te voorkomen en kan het de meest kwetsbare groepen in de VS helpen?

Noam Chomsky: Het is beter dan niets. Het zal beperkte steun bieden aan sommigen die het echt nodig hebben. En het zal grote fondsen bevatten voor de zieltogende bedrijven die nu onder de rok van hun verzorgingsstaat kruipen. Met gebogen hoofd, terwijl ze een kopie van Ayn Rand* verstoppen, smeken ze om nog maar eens gered te worden door de bevolking. De hoogdagen hebben ze gebruikt om enorme rijkdom te vergaren die nog eens vergroot werd met een orgiastische terugkoop van eigen aandelen. Maar geen paniek. De fondsen zullen natuurlijk gemonitord worden door Trump en zijn minister van Financiën, die uiteraard eerlijk en rechtvaardig zijn. En wat als ze de eisen van de inspecteur-generaal en het Congres negeren? Wie zal er iets tegen Trump & Co doen? De minister van Justitie, William P. Barr? Proberen ze Trump nog eens af te zetten?

Er zijn genoeg manieren om directe hulp te bieden aan wie het nodig heeft, aan de talloze huishoudens, die vaak genoeg van een hongerloon moeten leven. Ik denk ook aan het werkvolk dat nuttig werk doet en aan het enorme precariaat dat met tijdelijke en onregelmatige tewerkstelling tracht rond te komen. Er zijn nog meer voorbeelden. Zij die het opgeven, de honderdduizenden slachtoffers van de "Deaths of Despair" (zie Deaths of Despair and The Future of Capitalism) – een exclusief Amerikaanse tragedie – en de daklozen en gevangenen. Ik denk aan de grote groep mensen met zulke slechte woningen dat afzondering en het opslaan van eten geen optie is. En vele anderen die niet moeilijk te identificeren zijn.

De politieke economen Thomas Ferguson en Rob Johnson stellen het eenvoudig: hoewel het onrealistisch is om in de VS universele gezondheidszorg te bieden zoals dat elders de standaard is, "is er geen enkele reden waarom alleen bedrijven verzekerd moeten zijn." Verder gaan ze na hoe diefstal door bedrijven eenvoudig vermeden kan worden.

Op zijn minst moeten de regelmatige reddingsacties voor de bedrijven door de bevolking de garantie krijgen – met streng toezicht weliswaar – dat de bedrijven de eigen aandelen niet terugkopen. Werknemers moeten bovendien een echte zeg krijgen in het beleid en er moet een einde komen aan schandalige protectionistische maatregelen die het foute label "vrijhandelsovereenkomst" dragen. Die overeenkomsten stellen enorme winstmarges zeker voor de farmaceutische industrie. Maar de prijzen voor medicamenten zijn veel hoger dan mochten er rationele overeenkomsten gemaakt zijn.

Op zijn minst.

Bron:<https://www.trouw.nl/nieuws/de-tijd-is-rijp-voor-de-filosofie-van-het-egoïsme-van-ayn-rand~b8b3e831/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>: De Russische emigrée Ayn Rand stond een laissez-faire kapitalisme voor, waarin iedereen handelt op basis van rationeel eigenbelang. Egoïsme gold in haar filosofie, die ze 'objectivisme' noemde, als een deugd. Om haar ideeën over te brengen schreef Rand meeslepende romans, waarvan 'The Fountainhead' en 'Atlas Shrugged' de bekendste zijn. Rands helden zijn steevast krachtige individuen vol scheppingsdrang – 'Atlassen' – die nieuwe technologieën bedenken, veel geld willen verdienen en voortdurend heel deugdzaam enkel aan zichzelf denken. Tegenover hen staan passieve slapjanussen die parasiteren op de productiviteit van de helden. Grijstinten zijn er niet.

Een getuigenis van iemand uit Anderlecht

Mevrouw Riet Dhont :

" Het is zondagavond, Pasen voorbij. Wij hebben onze kinderen gehoord aan de telefoon.

We hebben fotootjes gekregen van onze kleinkinderen met paashaasjes op tafel. Wij zijn blij, het komt goed.

Maar in een familie, hier vlakbij , in Kuregem, komt het niet meer goed. Hun zoon Adil, 19 jaar, is doodgereden door een politiewagen, na een politiecontrole.

Al ons medeleven met vader, moeder, die zelf hun kind niet meer kunnen zien in deze coronatijden !

Het is absoluut niet simpel voor de jongeren bij ons in de wijken, die opgesloten zitten in te kleine appartementen met grote families bijeen.

Zeker als buiten de zon wenkt.

Lees even deze zo indringende getuigenis van Thomas, straathoekwerker in Kureghem.

Adil is nog niet gezien door zijn ouders maar de simplismen zijn daar al Thomas Devos is coördinator straathoekwerk bij JES (1) en actief als straathoekwerker in Kuregem. Bij de rellen van zaterdag in Anderlecht trokken zijn straathoekwerkers zelf de straat op om de gemoederen te kalmeren. Hij schreef daarna dit opiniestuk. Met zwaarte in het hart kwam ik deze avond terug uit de wijk. Vrijdagavond is Adil gestorven. Adil hielp af en toe bij onze jeugdwerking in de Caravan op de Abattoir. "Je kunt niet geloven hoe graag de kleintjes hem hadden, Thomas." Goedlachs en respectvol, verdreef zijn tijd veelal sleutelend aan zijn brommer bij mij om de hoek. Net zoals velen hield Adil zich blijkbaar niet aan de Coronamaatregelen. Bij een controle vluchtte hij weg op zijn scooter. Hij heeft de achtervolging niet overleefd. Mijn gedachten gaan uit naar de familie, die in deze tijden hun zoon moeten verliezen, en zelfs geen waardig afscheid kunnen nemen door de Coronacrisis. Mijn gedachten gaan uit naar de vrijwilligers die een vriend verliezen. Mijn gedachten gaan uit naar mijn collega's die vannacht de straat op gingen om toch relletjes te proberen verhinderen, terwijl hun jongere juist het leven liet. 'Ons leven, Thomas, is minder waard dan dat van een ander', hoor ik Daarbij moeten enkele bedenkingen me van het hart. Ik vroeg de vrijwilligers, de jongeren uit de wijk, hoe ze zich voelden. "J'ai la haine, Thomas. Adil kon elke jongere zijn uit de Brusselse wijken. Ca pourrait être moi, ça pourrait être mon petit frère. Une bête enroule, puis t'es mort. Er komt een onderzoek, er komen misschien excuses, en het leven gaat verder. Vorige zomer werd Mehdi doodgereden aan het Centraal Station. Ongeluk. Vorige winter werden twee jongeren van hun scooter gereden in Molenbeek. Been kwijt, ongeluk. In 2017 werd een jong koppel in de Louizatunnel van hun motor afgereden. Ongeluk. Notre vie, Thomas, vaut moins que celle d'un autre." Ik liet hen deze avond met deze

bedenking, hun verdriet en hun frustratie verweesd achter. Andere jongeren gingen anders met hun frustraties om. Ik stond ertussen toen ze de politie bekogelden. Ik stond ertussen toen de politie terug chargeerde. Het is verwonderlijk hoe je als blanke man een charge recht in de ogen kan kijken, om die vervolgens je te zien passeren. Ik voldoe niet aan het profiel relschopper. Safe. Mijn gespreksgenoten, hoewel ze niks met de relletjes te maken hadden, verscholen zich in de sportzaal. Ze voldoen al jaren aan het profiel. Een matrak vliegt snel in het rond. Schuldig of onschuldig, ik weet dat veel jongeren liever vluchten voor de politie. "Corona maakt geen onderscheid tussen mensen. Mensen doen dat wel." De Coronacrisis legde de laatste weken al de tekortkomingen in de zorg bloot. Corona legt nu een andere systeemproblematiek bloot. Adil is de eerste dode ten gevolge van de Coronamaatregelen. Hij had maar niet moeten vluchten, lees ik. Ondertussen worden zijn dood en de relletjes gerecupeerd voor extreemrechtse propaganda, zonder analyse, zonder oplossingen. Buiten, lees ik. Adil is nog niet gezien door zijn ouders, maar de ranzige simplismen vliegen de wereld al in. Corona maakt geen onderscheid tussen mensen. Mensen doen dat wel. Een nachtelijke scooterrit in Anderlecht is geen straatfeest in Izegem. En volgend jaar zal ik misschien weer verweesd wegwandelen van enkele vrijwilligers. Eerlijk en transparant onderzoek Ik kan hierbij in eerste instantie enkel oproepen tot enig medeleven en respect voor de familie, zowel bij de relschoppers als bij de opiniemakers en iedereen ertussen. Vervolgens ook tot een eerlijk en transparant onderzoek. En als we het later over de relletjes gaan hebben, en over harder en kordater straffen: bedenk dan dat de politie al jaren onderbemand is, dat justitie een achterstand van twee tot zes jaar heeft, dat de gevangenis overvol zijn, en dat we één van de hoogste recidivecijfers van West Europa hebben. Bedenk dan dat er te weinig plek is op Brusselse scholen voor alle ketten, en dat sommige scholen bij tijd en wijlen onvoldoende geld hebben om nieuw lesmateriaal te kopen. Je continue...? En dat binnen dit systeem niet iedereen gelijk is. Dus maak dan dat het systeem een normaal niveau heeft, hetgeen we ergens op papier gezet hebben, waar we ooit voor gestemd hebben, en maak dat het gelijk is voor iedereen, alvorens mee te gaan in een causale analyse over ras en religie. Bron : www.bruzz.be (1) <https://jesbrussels.be/over-jes-brussels/kuregem/>

En daarna? En toen viel alles stil...

Deze wereld als een racewagen in zijn helse vaart, deze wereld waarvan wij allemaal wisten dat hij naar zijn einde loopt maar waarbij niemand de knop 'dringende stop' vond. Deze gigantische machine is plots tot stiltand gebracht. Door een heel klein beestje, een heel kleine parasiet, onzichtbaar met het blote oog – een kleine virus van nietsmendalle... Van ironie gesproken! En nu zijn we verplicht om niet meer te bewegen en niets meer te doen. Maar wat zal er daarna gebeuren? Als de wereld opnieuw op gang komt? Daarna, als het kleine lelijke beestje zal overwonnen zijn? Waar zal het leven daarna op gelijken?

Daarna? Als we ons zullen herinneren wat we in deze lange afzondering geleerd hebben, zullen we beslissen om één dag in de week het werk stop te zetten, want we zullen herontdekt hebben hoe goed het is om even stil te staan. Een lange dag om te genieten van de voorbijgaande tijd en van de mensen die ons omringen. En we zullen dat **zondag** noemen.

Daarna? Zij die onder hetzelfde dak zullen wonen zullen minstens drie avonden per week samen doorbrengen, om te spelen, te praten, zorg te dragen voor elkaar en om naar opa of oma te bellen die alleen leeft, aan de andere kant van de stad, en naar de neven die ver wonen. En wij zullen dat de **familie** noemen.

Daarna? In de grondwet zullen we schrijven dat men niet alles kan kopen, dat men het verschil moet maken tussen verlangen en begeren; dat een boom tijd nodig heeft om te groeien en dat de tijd die z'n tijd neemt een goede zaak is. Dat de mens nog nooit zo machtig geweest is en dat hij nooit almachtig zal zijn, en dat die grens, die kwetsbaarheid die in de diepte van zijn wezen ingeschreven staat, een zegen zal zijn, vermits zij de voorwaarde is om lief te hebben. En wij zullen dat **wijsheid** noemen.

Daarna? Iedere dag zullen wij niet alleen om 20 uur voor het medisch personeel applaudisseren, maar ook voor de vuilnisophalers om 6 uur, voor de postboden om 7 uur, voor de bakkers om 8 uur, voor de buschauffeurs om 9 uur, voor de verkozenen om 10 uur enzovoort. Ja, ik schrijf 'de gekozenen', want doorheen deze lange tocht door de woestijn zullen we de zin van de dienst aan de staat herontdekt hebben, van de toewijding en van het algemeen belang. Wij zullen allen die op een of andere manier in dienst staan van hun naasten toejuichen. En wij zullen dat **dankbaarheid** noemen.

Daarna? Wij zullen beslissen om ons niet meer zenuwachtig te maken in de file aan de kassa maar om van de tijd gebruik te maken om met de mensen te praten die, zoals wij, hun beurt afwachten. Omdat we zullen herontdekt hebben dat de tijd ons niet toebehoort, dat Diegene die ons die tijd geschonken heeft, ons niets heeft doen betalen en dat, inderdaad, de tijd geen geld waard is! De tijd is een geschenk dat we mogen ontvangen en dat we iedere minuut mogen smaken. En wij zullen dat het **geduld** noemen.

Daarna? Wij zullen kunnen beslissen om alle WhatsApp-groepen die we tijdens die lange beproeving onder burens gecreëerd hebben, tot reële groepen om te vormen, met gedeelde maaltijden en nieuwsberichten, onderlinge hulp bij het boodschappen doen of om de kinderen naar school te brengen. En wij zullen dat **broederschap** noemen.

Daarna? Wij zullen lachen als we terugdenken aan vroeger, hoe verslaafd we geworden waren van een financiële machine die we zelf geschapen hadden, die despotische ijzeren greep die menselijke levens verbrijzelt en de planeet verwoest. Daarna zullen we de mens terug in het centrum plaatsen, omdat geen enkel leven het verdient om in naam van om het even welk systeem opgeofferd te worden. En wij zullen dat **gerechtigheid** noemen.

Daarna? Wij zullen ons herinneren dat dit virus zich onder ons verspreid heeft zonder onderscheid van huidskleur, cultuur, inkomen of religie. Gewoon omdat wij allen tot de menselijke soort behoren. Gewoon omdat wij mensen zijn. We zullen eruit geleerd hebben elkaar niet alleen het slechte maar ook het goede kunnen doorgeven. Gewoon omdat wij mensen zijn. En wij zullen dat de **mensheid** noemen.

Daarna? In onze huizen en in onze families zullen er veel lege stoelen staan, en wij zullen die mannen en vrouwen bewenen die dit 'daarna' nooit zullen meemaken. Wat we echter beleefd hebben zal zo pijnlijk en tevens zo intens zijn, dat wij die verbondenheid onder ons zullen ontdekt hebben, die communie die sterker is dan de geografische afstand. Wij zullen beseffen dat die band aan tijd noch plaats gebonden is. Dat die verbondenheid over de dood heen reikt. En dat die band die ons verbindt met deze en de andere kant van de straat, met deze en de andere kant van de dood, met deze en de andere kant van het leven, dat wij die **God** zullen noemen.

Daarna? 'Daarna' zal verschillend zijn van vroeger, maar om dat 'daarna' te beleven moeten we het heden doorleven. Wij zullen die andere dood in onszelf moeten aanvaarden, die dood die zoveel verder reikt dan de lichamelijke dood. Want er is geen verrijzenis zonder passie,

geen leven zonder door de dood heen, geen echte vrede zonder onze eigen haat te overwinnen, geen vreugde zonder ook de droefheid te kennen. Om dit alles te verwoorden, om die langzame omvorming van onszelf te verwoorden die midden in de beproeving gebeurt, die lange rijping van onszelf, om dat uit te zeggen, zijn er geen woorden.

Pierre Alain Lejeune, priester in Bordeaux, Frankrijk.

HET IS MOGELIJK .....

(Abdeljabbar Didi - Gelezen op de Facebookpagina van Anneleen De Witte)

Het kan zijn dat de schepen in de Italiaanse havens de volgende keer leeg zullen zijn, ... maar het kan ook zijn dat dolfijnen en ander zeeleven eindelijk hun natuurlijke leefomgeving terug kunnen krijgen. Dolfijnen worden gespot in de havens van Italië, de vissen zwemmen weer in de grachten van Venetië!

Het kan zijn dat mensen zich opgesloten voelen in hun huizen en appartementen, Maar het kan ook zijn dat ze eindelijk weer samen zingen, elkaar helpen en lange tijd gemeenschapszin ervaren. Mensen zingen samen !!! Dat raakt me diep!

Het kan zijn dat de beperking van het luchtverkeer voor velen de vrijheidsbeneming en professionele beperkingen betekent ... maar het kan ook zijn dat de aarde diep ademt, de lucht kleursterkte krijgt en kinderen in China voor het eerst in hun leven de blauwe lucht zullen zien. Kijk naar de lucht vandaag, hoe kalm en blauw is het geworden!

Het sluiten van kleuterscholen en scholen kan voor veel ouders een enorme uitdaging zijn, ... maar het kan ook zijn dat veel kinderen na lange tijd de kans hebben om eindelijk creatief te worden, zelfbewuster te handelen op hun gemak. En ouders kunnen hun kinderen ook op een nieuw niveau leren kennen.

Het kan zijn dat onze economie enorme schade zal lijden, ... maar het kan ook zijn dat we eindelijk realiseren wat echt belangrijk is in ons leven en dat constante groei een absurd idee is van de consumptiemaatschappij. We zijn marionetten van de economie geworden!

Het werd tijd om te voelen hoe weinig we eigenlijk nodig hebben. Het kan op de een of andere manier overweldigend zijn, maar het kan ook zijn dat je denkt dat deze crisis een kans is voor een langverwachte verandering dat:

- de aarde laat ademen
- de kinderen in contact brengt met lang vergeten waarden,

- onze samenleving enorm onthaast

- het uur van geboorte kan zijn voor een nieuwe vorm van samenzijn,- de afvalbergen de komende weken ten minste eenmaal verminderd hebben

Laat ons zien hoe snel de aarde klaar is om haar regeneratie te starten als wij mensen er rekening mee houden en haar weer laten ademen. We worden wakker geschud omdat we er niet klaar voor waren om het zelf te doen.

Omdat het over onze toekomst gaat. Het gaat over de toekomst van onze kinderen !!!

Mijn hartelijke dank aan de auteur voor deze emotionele, ontroerende, ontwakende en ongelooflijk mooie tekst

Ce matin le prêtre-ouvrier Gaston Schoonbroodt est décédé à l'âge de
89 ans.

Vanmorgen is priester-arbeider Gaston Schoonbroodt overleden toen
hij 89 was.

« Le bon Dieu est-il sourd ? » Cette phrase est de lui, lors de la messe de funérailles de Julie et Mélissa en 1996, dans la basilique Saint-Martin. Sur son armoire, à la maison de repos de Herve où il séjournait, il y avait encore la photo de Julie et Mélissa, ainsi qu'une coupure du journal La Meuse avec sa photo devant les deux cercueils à la basilique.

Ses paroles resteront à tout jamais gravé dans ma mémoire:

Le bon Dieu est il sourd ?

Et les prières où sont-elles allées ?

Et les bougies qu'on a fait brûler, ça a servi à quoi ?

A quoi ont servi les pèlerinages ? Est-ce blasphémer que de parler ainsi et laisser exploser notre révolte ?

Non, ce n'est pas blasphémé que de parler ainsi. Ce n'est pas blasphémé que de laisser exploser notre douleur, notre sincérité...

Mais quand les décideurs tiendront-ils compte du coeur des gens ?

« Qui touche aux plus petits des miens mérite qu'on l'attache à une meule et qu'on le jette à la mer », Ce texte est très dur et il est pourtant dans l'Évangile. »

Gaston Schoonbroodt avait d'abord été prêtre-ouvrier à Cockerill. C'est là qu'il avait rencontré Gino Russo. Ensuite, il était devenu chauffeur de bus au TEC. Il avait été fort présent aux côtés des parents durant les 14 mois qu'avait duré la disparition de leurs deux fillettes. Et c'est donc

tout naturellement qu'il avait répondu présent lorsque Gino lui avait demandé de célébrer leurs funérailles.

Source : Sudpresse 22 avril- Photo Ciné Télé Revue 29 août 1996 et La Wallonie du 26/8/1996

" Is God doof? " Deze zin is van hem tijdens de begrafenis van Julie en Melissa in 1996, in de Sint-Martin basiliek. Op zijn kast, in het rusthuis van Herve, waar hij verbleef, stond nog steeds de foto van Julie en Mélissa, alsmede een snee van de krant La Maas met zijn foto voor de twee kisten in de basiliek.

Zijn woorden zullen voor altijd in mijn geheugen gegraveerd blijven:

Is God doof?

Waar zijn de gebeden heen?

En de kaarsen die we hebben laten verbranden?

Waar hebben de pelgrims voor gebruikt? Is het godslastering om zo te praten en onze opstand laten ontploffen?

Nee, het is niet godslastering om zo te praten. Het is niet godslastering om onze pijn en oprechtheid te laten ontploffen...

Maar wanneer zullen de beleidsmakers rekening houden met het hart van mensen?

"Wie raakt de kleinsten van mij verdient het om hem aan een molensteen te binden en hem in zee gooien", Deze tekst is heel hard en toch zit hij in het evangelie. Ik ben er klaar voor.

Gaston Schoonbroodt was eerst priester-arbeider in Cockerill. Daar ontmoette hij Gino Russo. Daarna werd hij buschauffeur bij de TEC. Hij was sterk aanwezig bij de ouders in de 14 maanden dat de verdwijning van hun twee meisjes had geduurd. En het was dus natuurlijk dat hij aanwezig was toen Gino hem vroeg om hun begrafenis te vieren.

Bron: Sudpress 22 april-Foto Ciné Télé Revue 29 augustus 1996 en La Wallonië van 26/8/1996

Homilie tijdens de afscheidsviering van Jos Smeets o.p.
Kapel van de dominicanen te Leuven, 27 april 2020
Bernard de Cock o.p.

Eerste lezing : 1 Korintiërs 13, 1-13 (*Hooglied van de liefde*)

Evangelie : Matteüs 13, 44-46 (*De schat en de parel*)

Beste medebroeders, zussen en broers, en vriendinnen van Jos,

We nemen afscheid van een medebroeder, een broer, een zielsverwant, een vriend. Elk van ons heeft van Jos gehouden op zijn of haar manier. En hoe sterker de band, hoe moeilijker het afscheid. Dat slaat diepe wonden – hoezeer wij ook vanaf een bepaald moment wisten dat ziekte en uitputting het vaarwel onafwendbaar maakten. Het is ook zo onwezenlijk en pijnlijk, omdat niemand van ons bij Jos kon zijn toen hij vertrok op zijn grote reis. Wij zitten verslagen

bijeen in de leegte die hij achterlaat, met onze herinneringen als schutsmantel tegen de kilte, maar ook met een dankbaar hart voor de mens die hij geweest is.

Jos hield van poëzie en hij kende goed het kleine gedicht van Gerrit Achterberg, dat hij zo graag meezong in de vieringen van Dominicus Gent. “Ik kan alleen woorden ontmoeten, u niet meer, maar hiermee houdt het groeten aan, zozeer dat ik wel moet geloven dat gij luistert, zoals ik omgekeerd uw stilte in mij hoor”. Nu is dit gedichtje hier van toepassing. Jos is stilletjes weggegaan, maar we hebben nog de kostbare woorden waar ook hij van geleefd heeft. En door die woorden heen blijft er een wederzijds groeten, m.a.w. we voelen hier sterk hoe Jos de woorden vorm gaf, ook al horen wij van hem nu enkel nog zijn stilte. Voor hem en voor ons zijn die woorden op de eerste plaats die van de Schrift. Dat boek waarin we over het leven van Jezus lezen, en over zijn droom: het Rijk der hemelen

In de korte evangelietekst die we kozen, wordt het Rijk der hemelen met een schat en een parel vergeleken. Iemand vindt een schat in een akker, en heeft er heel zijn bezit voor over om die akker met de schat te verwerven. Of er is de koopman die zelf op zoek gaat naar een parel. Als hij een prachtexemplaar gevonden heeft, verkoopt ook hij zijn hele bezit om die parel in handen te krijgen. In beide gevallen gaat het over een fundamentele keuze, waarbij men alles wat men heeft, heel zijn leven, inzet om dat ene, zijn schat, te bekomen. En dat is, zegt Jezus, het Rijk der hemelen. Je bekomt die schat, het Rijk der hemelen dus, door de evangelische paradoks te beleven, dat is door alles op te geven, het leven te verliezen. Pas dan kan je het vinden. Dat houdt in, dat je pas zelf ten diepste gelukkig wordt als je het geluk van de ander op de eerste plaats zet. Liefde en geborgenheid worden jouw deel, daar waar je ze eerst zelf hebt gegeven. En dat geldt hier niet alleen binnen de persoonlijke leefwereld, maar ook binnen de verhoudingen in onze geglobaliseerde grote mensenwereld. Het Rijk der hemelen is immers God zelf, werkzaam in mensen die van deze onherbergzame wereld een plek maken, waar het goed om leven is voor alle kinderen Gods.

Met die beide werelden samen was Jos hartstochtelijk bezig. Er is een verhaal dat vandaag – bij dit afscheid van Jos, uiterst toepasselijk is. Het gaat immers én over Latijns-Amerika én over een kind én over een vredesactivist. De man heet Adolfo Perèz Esquivel. Esquivel is een Argentijn, winnaar van de Nobelprijs voor de vrede, vooral bekend om zijn niet aflatende strijd voor gerechtigheid en mensenrechten. De man is op een dag aan het werken, maar zijn dochtertje bij hem eist al zijn aandacht op. Ze wil papa helpen om de wereld te verbeteren. Om te kunnen doorwerken scheurt Esquivel een blad uit een magazine, waarop de wereldkaart staat, snijdt die in stukjes en zegt aan zijn kleine meid: plak de wereld maar terug aan elkaar. Papa denkt: dat zal wel effe duren, maar na tien minuutjes is het meisje terug. Dat is toch onmogelijk, denkt de man. Maar het meisje roept enthousiast uit: ik heb eerst het gezicht gemaakt, papa. Esquivel draait het geplakte blad om en daar staat de foto van een stralende jongeman. Hij heeft een les geleerd van het kind: het antwoord op de oproep die uitgaat van het gelaat van je medemens naast je, is het begin van een vreedevolle en rechtvaardige wereld. Zijn schat had hem het Rijk der hemelen getoond.

Dat heeft Jos ons ook voorgeleefd. De feiten van zijn indrukwekkende biografie kan je lezen in het *In memoriam*, maar het belangrijkste is wat daaruit naar voor springt. Het is de zeldzame combinatie van een beminnelijke omgang met de mensen rondom hem en een hartstochtelijke inzet voor armen en verontrechtten, vooral in Centraal-Amerika. Jos was zachtaardig in zijn omgang met de studenten op het Kuc, met de kinderen en hun

begeleidsters in de kindervieringen van Dominicus Gent, met de mensen die hem raad kwamen vragen of die hem vroegen om hen te trouwen of hun kinderen te laten dopen, met zijn medebroeders op het Kuc en in Knokke, met zijn mensen van West-Zeeuws-Vlaanderen. Maar evenzeer bond hij met zijn volle inzet en zijn scherpe pen de strijd aan tegen de door de VS gesteunde bloedige dictaturen in Midden-Amerika en verdedigde de bevrijdingstheologie die het opnam voor de verdrukten. Hij deed dat als redacteur van Wereldwijd, maar ook op het Kuc bij de studenten, en in de zondagsvieringen. Ook het onrecht in de kerk pakte hij aan. Ik herinner me zijn steunbetuigingen aan mgr. Gaillot. Het was soms eigenaardig de zachte Jos zich te zien opwinden over zoveel onrecht. En let wel, dit was voor hem niet alleen een gevoelskwesie. Hij was een echte dominicaan. Hij analyseerde en bestudeerde maatschappelijke toestanden, in eigen land en in de wereld. Hij deed dat vanuit een profetisch en evangelisch perspectief. Op basis van die gefundeerde inzichten ondernam hij dan met anderen actie, en verkondigde de blijde boodschap tegen de slogans van afgoden, zoals de gecorrumpeerde macht en het ongebreidelde neo-liberalisme.

Kortom, een combinatie van beminnelijkheid en vurigheid, beide gedragen door liefde. De agapè, de caritas, dat is de liefde voor gelijk welk ander, wie dat ook is, alleen omwille van die ander in zichzelf. Over die liefde spreekt Paulus in zijn eerste Korintiërsbrief. Die tekst is zo mooi en zo duidelijk, dat hij geen uitleg behoeft. Trouwens, alleen wie, zoals Jos, dag in dag uit, heeft geprobeerd om vanuit die liefde te leven, begrijpt de diepte van die tekst.

Er valt nog zoveel te zeggen, en dat zal ook gebeuren of is al gebeurd, door de mensen die het geluk hebben gehad Jos op hun levensweg te mogen ontmoeten. Ze zullen vertellen over zijn diep geloof, zijn open geest, zijn ruim hart, zijn poëtische aard, maar vooral over zijn fijnzinnige humor. Ze zullen vertellen over zijn literaire 'stukjes' en artikels, pareltjes om telkens van te blijven genieten. Voor dat schrijven heeft hij trouwens verscheidene prijzen in de wacht gesleept. Ze zullen vertellen over zijn slepende ziekte en hoe hij er moedig mee omging. Ze zullen vertellen hoe hij in het WZC Engelendale te Brugge, mede in het gezelschap van de zusters dominicanessen, tot zijn tevredenheid goed omringd en verzorgd werd en hoe zijn familie, vriendenkring en medebroeders hem zeer nabij zijn gebleven. Ze zullen vertellen hoe hij in de morgen van 20 april 2020 in zijn slaap is overleden, als gevolg van het corona-virus.

Jos had zijn parel, zijn schat gevonden: het Rijk der hemelen. In navolging van Jezus de Christus heeft hij er zijn leven aan gegeven. Getrouw en met liefde. Zelfs zijn ziekte heeft hem er niet vanaf gebracht. Wij spreken ons vertrouwen uit dat hij – zoals Paulus zegt – God zal zien van aangezicht tot aangezicht en dat hij tenvolle zal kennen zoals hij gekend is. Dat voor Jos persoonlijk het Rijk der hemelen mag doorlopen in een eeuwige vreugde. Dat wensen wij aan hem, en zeggen samen met hem: *grazias a la vida*. Amen.

Jebbron Info

Wens je Jebbron-Info niet meer te ontvangen, geef dan een seintje via mail.

Jebbron vzw ; Open Huis voor Vorming en Pastoraat

Begijnhof 1 - 9300 Aalst   Tel. 053/77.51.16

Open ma, di, do en vr van 08.00 tot 16.00 uur.

Mailadres: jebbron@telenet.be

Website: www.jebbron.be

Stortingen en financiële steun zijn welkom op BE46 0680 6230 4036

Raad van Bestuur: Inge De Bruyn, Paul De Witte, Luc D'Hooghe, Annie Maes, Kristien Renneboog, Erik Van Assche

Personeel: Vera Baeyens, Anne De Cremer

Liturgieverantwoordelijke Paul De Witte